

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

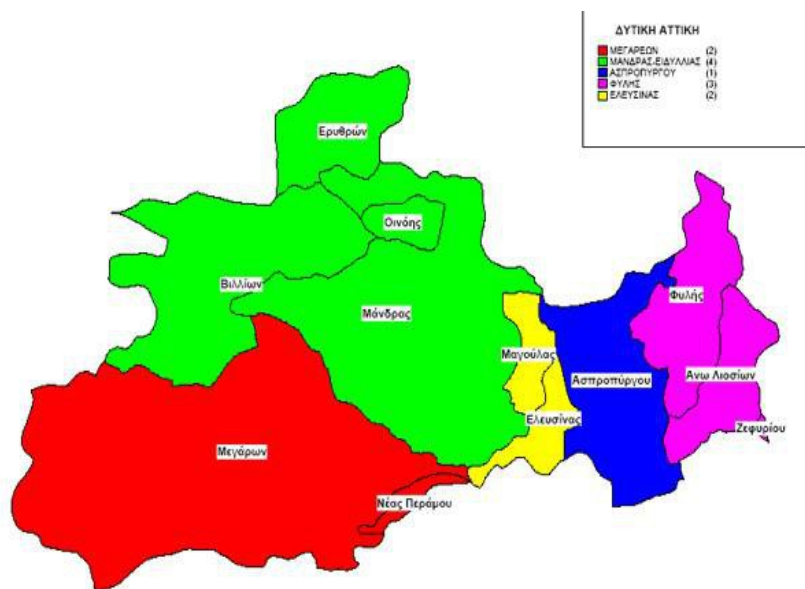
ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ

ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Συντάκτης/ Υπεύθυνος Συνεργάτης Γραφείου Αντιπεριφερειάρχη:

Δ. Μπουρίκος

ΕΛΕΥΣΙΝΑ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ.....	3
1. Εισαγωγή.....	5
2. Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (ΚΑΛΟ): Έννοιες, Πολιτικές και Θεσμικό πλαίσιο.....	9
2.1. Έννοιες: Θεωρητικές προσεγγίσεις.....	9
2.1.1. Η προσέγγιση του τρίτου τομέα.....	9
Διάγραμμα 1. Κοινωνική Οικονομία και Λοιποί Τομείς.....	10
2.1.2. Η προσέγγιση της κοινωνικής οικονομίας.....	11
2.1.3. Η προσέγγιση της εναλλακτικής οικονομίας.....	12
2.1.4. Η προσέγγιση της αλληλέγγυας οικονομίας.....	13
2.2. Πολιτικές.....	14
2.2.1. Η διεθνής διάσταση.....	14
2.2.2. Η ευρωπαϊκή διάσταση (ΕΕ).....	17
2.2.3. Η εθνική διάσταση.....	19
2.3. Θεσμικό πλαίσιο (ν.4430/2016).....	22
2.3.1. Εννοιολογική προσέγγιση της ΚΑΛΟ.....	23
2.3.2. Φορείς της ΚΑΛΟ.....	23
2.3.3. Υποστηρικτικά μέτρα για τους φορείς ΚΑΛΟ.....	24
2.3.4. Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚΟΙΝΣΕΠ).....	26
2.3.5. Συνεταιρισμοί Εργαζομένων.....	28
2.3.6. Διακυβέρνηση πολιτικής για την ΚΑΛΟ.....	28
3. Υφιστάμενη κατάσταση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στη Δυτική Αττική.....	30
4. Κοινωνικές ανάγκες στη Δυτική Αττική.....	69
4.1 Πληθυσμιακό και δημογραφικό περιβάλλον.....	69
4.2. Ανεργία.....	74
4.3. Άνθρωποι ευρισκόμενοι σε συνθήκες οικονομικής αδυναμίας.....	76
4.4. Περιθωριοποιημένες κοινότητες Ρομά.....	78
4.5. Παλιννοστούντες ομογενείς.....	80
4.6. Αναλφάβητοι.....	81
5. Τοπικός Μηχανισμός Στήριξης της Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας στη Δυτική Αττική.....	84
Βιβλιογραφία- Πηγές στοιχείων.....	91

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Η Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής (Δήμοι Ασπροπύργου, Ελευσίνας, Μεγαρέων, Μάνδρας- Ειδυλλίας, Φυλής) χαρακτηρίζεται από ένα παράδοξο: Αν και παρατηρούνται σημαντικές και οξυμμένες κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες, αποβιομηχάνιση και αποσάθρωση του παραγωγικού ιστού της σε τοπικό επίπεδο, η επίσημη κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία είναι καχεκτική και χωρίς στήριξη για την προώθηση και ανάπτυξή της.

Σημαντικά προβλήματα βιώσιμης ανάπτυξης στο περιβαλλοντικό, κοινωνικό και παραγωγικό πεδίο σε συνδυασμό με την ύπαρξη τραγικού ποσοστού ανεργίας και χωρικής συγκέντρωσης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, υπονομεύουν την κοινωνική συνοχή και εγκλωβίζουν το δυναμικό της περιοχής είτε στην προνοιακή εξάρτηση είτε σε οικονομικές δραστηριότητες στην άτυπη οικονομία με αρνητικές συνέπειες.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο (ν.4430/2016) για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, η προβλεπόμενη στήριξη της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας μέσω του ΠΕΠ Αττικής και η λειτουργία Περιφερειακών Μηχανισμών Στήριξης αναδεικνύουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον τόσο για την ενίσχυση των ήδη υφιστάμενων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας όσο και για τη δημιουργία και ανάπτυξη νέων φορέων.

Η υφιστάμενη κατάσταση στη Δυτική Αττική καταγράφει μια ιδιαίτερα καχεκτική ανάπτυξη των επίσημων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας σε επίσημο επίπεδο (εγγεγραμμένοι στο Μητρώο) ενώ την ίδια στιγμή δραστηριοποιούνται εν δυνάμει φορείς στην ευρύτερη κοινωνική οικονομία που θα μπορούσαν να αναπτύξουν δράσεις ΚΑΛΟ ή να στηρίξουν μέλη τους για νέες

δράσεις ΚΑΛΟ.

Φαίνεται, επίσης, ότι τόσο η έννοια όσο και το θεσμικό πλαίσιο και οι παρεχόμενες δυνατότητες της ΚΑΛΟ είναι σε μεγάλο βαθμό άγνωστες στην τοπική κοινωνία και τους οργανωμένους φορείς της, ιδιαίτερα μεταξύ των ευάλωτων, ευπαθών, ειδικών και περιθωριοποιημένων πληθυσμιακών ομάδων με εξαίρεση πολύ συγκεκριμένες περιπτώσεις συνεταιρισμών στον αγροτικό τομέα και οργανώσεων στο πεδίο των ΑΜΕΑ.

Η διάχυση της ΚΑΛΟ στην τοπική κοινωνία και η στήριξη των ενδιαφερόμενων για την συμμετοχή τους σε συνεργατικές προσπάθειες ΚΑΛΟ προϋποθέτει συστηματική ενασχόληση (από την διάγνωση αναγκών μέχρι τη στήριξη λειτουργίας) σε υπο-περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Προς τούτο **απαιτείται μια Δομή Στήριξης της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αττική** (είτε ως αποκεντρωμένης δομής του Περιφερειακού Μηχανισμού Στήριξης ΚΑΛΟ Αττικής είτε ως αυτοτελούς τοπικής δομής) που θα αποτελέσει και το κέντρο αναφοράς και οριζόντιας δικτύωσης για τα θέματα ΚΑΛΟ στην Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής.

Η λειτουργία της δομής αυτής απαιτεί και ένα **τοπικά προσαρμοσμένο σχέδιο δράσης** με σκοπό την αξιοποίηση όλων των θεσμικών δυνατοτήτων στήριξης των φορέων ΚΑΛΟ (όπως ΠΕΠ Αττικής, Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, Ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, Ευρωπαϊκά Προγράμματα, Προγράμματα στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης).

1. Εισαγωγή

Η Δυτική Αττική αποτελεί την Περιφερειακή Ενότητα της Αττικής με τον υψηλότερο δείκτη ανθρώπινης φτώχειας και αποστέρησης, τραγικής ανεργίας και χωρικής συγκέντρωσης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων. Ταυτόχρονα, καταγράφεται στην περιοχή η ύπαρξη μιας σειράς συγκριτικών πλεονεκτημάτων και ευκαιριών που παραμένουν ωστόσο μερικώς ή ελάχιστα αξιοποιήσιμα τόσο στον παραγωγικό-οικονομικό τομέα όσο και στον κοινωνικό και περιβαλλοντικό τομέα.

Οι επιπτώσεις της αποβιομηχάνισης και τα όρια της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας στο λιανικό εμπόριο, είναι ορατά στην καθημερινότητα της Δυτικής Αττικής με την τραγική αύξηση των ανθρώπων που είναι επιλέξιμοι σε κοινωνικά προγράμματα και δράσεις επισιτιστικής και υλικής αρωγής. Την ίδια στιγμή, φορείς της κοινωνίας των πολιτών, του εθελοντικού τομέα και του τρίτου τομέα της οικονομίας δραστηριοποιούνται στην Δυτική Αττική προσπαθώντας να καλύψουν μέρος των οξυμμένων κοινωνικών αναγκών, είτε αυτοδύναμα είτε μέσω συμπράξεων με άλλους φορείς και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Οι υφιστάμενες κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις με έδρα στη Δυτική Αττική και οι λιγοστοί επίσημοι λοιποί φορείς της επίσημης κοινωνικής οικονομίας, είναι ένα σχετικά νέο φαινόμενο που ακόμα δεν έχει αξιολογηθεί ο κοινωνικός αντίκτυπός τους. Επίσης, στην περιοχή δραστηριο-ποιούνται άτυπες εθελοντικές ομάδες με δράσεις στο πεδίο της επισιτιστικής αρωγής, του πολιτισμού, της κοινωνικής συνηγορίας και της υποστήριξης ευάλωτων και περιθωριοποιημένων κοινοτήτων.

Η παρουσία της κοινωνικής οικονομίας στη Δυτική Αττική- παρά το γεγονός ότι είναι αισθητή σε επιμέρους πεδία και τοπικά περιβάλλοντα- δεν είναι συστηματικά καταγεγραμμένη και υποστηριζόμενη έτσι ώστε να ανακτηθεί ο αναγκαίος πολιτικός, θεσμικός, οικονομικός, κοινωνικός και χρηματοδοτικός χώρος που θα επιτρέψει την περαιτέρω ανάπτυξή της και συμβολής της τόσο στην παραγωγική ανασυγκρότηση της Δυτικής Αττικής όσο και στην κάλυψη σημαντικών κοινωνικών ελλειμμάτων.

Η σημασία της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομία (εφεξής ΚΑΛΟ) για τη Δυτική Αττική τόσο για την παραγωγική όσο και για την κοινωνική ανασυγκρότησή της αναφέρεται στις εν δυνάμει πέντε θεματικές συμβολές της, όπως αναγνωρίζεται από τη σχετική βιβλιογραφία, έρευνα και εμπειρογνωμοσύνη (GECES, 2016).

Πρώτον, ***η ΚΑΛΟ συμβάλλει στη δημιουργία και ανάπτυξη υψηλής ποιότητας θέσεων εργασίας, ιδιαίτερα την περίοδο της κρίσης.*** Οι φορείς της ΚΑΛΟ, δεδομένου ότι δεν έχουν ως πρωταρχικό σκοπό τη μεγιστοποίηση κερδών, διατηρούν και δημιουργούν θέσεις εργασίας όταν οι παραδοσιακές επιχειρήσεις τις περικόπτουν. Επίσης, οι φορείς ΚΑΛΟ διαθέτουν καινοτομικούς νέους τρόπους για την αξιοποίηση και εμπλουτισμό δεξιοτήτων συμβάλλοντας στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας και της επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα σε δραστηριότητες που δεν καλύπτονται από τις παραδοσιακές επιχειρήσεις και το δημόσιο τομέα.

Δεύτερον, ***η ΚΑΛΟ αποτελεί παράγοντα – κλειδί στην επίτευξη της στρατηγικής της ΕΕ για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.*** Είναι χαρακτηριστικό ότι πολλοί φορείς ΚΑΛΟ παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος σε

ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, καλύπτουν κοινωνικές ανάγκες που αφορούν την κατοικία, την υγειονομική φροντίδα, τη στήριξη ηλικιωμένων και ΑΜΕΑ, συμβάλλοντας και στην αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Τρίτον, ***η ΚΑΛΟ συμβάλλει στην αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης και την ανάγκη κοινωνικής ένταξης προσφύγων και μεταναστών.*** Οι φορείς ΚΑΛΟ παρέχουν υπηρεσίες από γενική στήριξη μέχρι παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών εκπαίδευσης, κατάρτισης, κοινοτικής οργάνωσης και ανάπτυξης με όφελος για την κοινωνική συνοχή.

Τέταρτον, ***η ΚΑΛΟ συμβάλλει στη χωρική και κοινοτική οικονομία.*** Οι φορείς ΚΑΛΟ ως πρωτοβουλίες των πολιτών και των τοπικών οικονομικών δρώντων, είναι χωρικά εμπεδωμένες και προσανατολισμένες στην κάλυψη των τοπικών αναγκών, ενώ η δράση τους μπορεί να είναι ωφέλιμη για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές σε επίπεδο ιδεών και καλών πρακτικών.

Πέμπτον, ***η ΚΑΛΟ συμβάλλει στην ενίσχυση της ισότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.*** Η θέση των γυναικών και των ευάλωτων ομάδων στους φορείς ΚΑΛΟ είναι σημαντική (και ποσοτικά αλλά και ποιοτικά, πχ. θέσεις ευθύνης) σε αντίθεση με τον παραδοσιακό τομέα της οικονομίας όπου η θέση των γυναικών αλλά και των ευάλωτων ομάδων είναι υποτιμημένη.

Η καταγραφή των κοινωνικών και οικονομικών αναγκών στη Δυτική Αττική αναδεικνύει ένα κατεξοχήν πεδίο ευνοϊκό για την ανάπτυξη της ΚΑΛΟ, ωστόσο - στην πράξη- αδυναμίες και απειλές αποτελούν παράγοντες αποδυνάμωσης, ιδιαίτερα στο πεδίο των ευάλωτων ομάδων και των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων.

Είναι λοιπόν αναγκαίο **να υπάρξει η απαιτούμενη υποστήριξη όσων επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην ΚΑΛΟ ή να συνεχίσουν να δραστηριοποιούνται μέσω της ίδρυσης και λειτουργίας Τοπικής Δομής Στήριξης ΚΑΛΟ στην Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής.**

Η λειτουργία της Δομής αυτής απαιτεί και **ένα τοπικά προσαρμοσμένο σχέδιο δράσης** με σκοπό την αξιοποίηση όλων των θεσμικών δυνατοτήτων στήριξης των φορέων ΚΑΛΟ (όπως ΠΕΠ Αττικής, Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, Ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, Ευρωπαϊκά Προγράμματα, Προγράμματα στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης) και τη στήριξη ενός τοπικού οικοσυστήματος κοινωνικής οικονομίας και δικτύωσής της με την τοπική αυτοδιοίκηση, τις τοπικές δημόσιες αρχές και την εταιρική κοινωνική ευθύνη του ιδιωτικού τομέα της περιοχής.

Το παρόν κείμενο επιχειρεί μια πρώτη αποτύπωση της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αττική σε συνδυασμό με την υφιστάμενη κατάσταση στον κοινωνικο-οικονομικό τομέα και την όποια εμπειρία από τη μέχρι σήμερα λειτουργία της στην περιοχή. Το νέο θεσμικό πλαίσιο για την ΚΑΛΟ στη χώρα μας (ν.4430/2016), η πρόβλεψη για λειτουργία του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας, η επιλεξιμότητα των ΚΟΙΝΣΕΠ σε επενδυτικά και άλλα προγράμματα, καθώς και η προβλεπόμενη ίδρυση και λειτουργία Περιφερειακών Μηχανισμών Στήριξης της Κοινωνικής Οικονομίας αποτελούν ένα ευνοϊκό πεδίο για τους ήδη υφιστάμενους φορείς ΚΑΛΟ ή τις άτυπες ομάδες που θέλουν να οργανωθούν σε φορείς ΚΑΛΟ στην περιοχή της Δυτικής Αττικής.

2. Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (ΚΑΛΟ): Έννοιες, Πολιτικές και Θεσμικό πλαίσιο

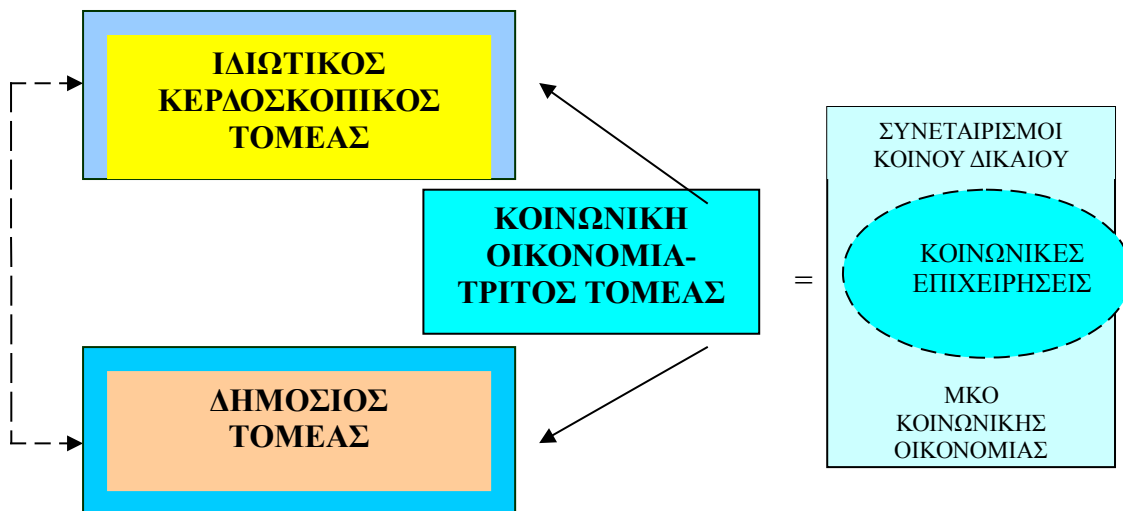
Στη βιβλιογραφία και τη θεωρία, καταγράφεται μια μεγάλη ποικιλία στις προσεγγίσεις της ΚΑΛΟ, με επιρροές από διαφορετικά εθνικά πλαίσια, επιστημονικές σχολές αλλά και πολιτικές οπτικές. «Τρίτος τομέας», «Συνεταιρισμοί», «ΜΚΟ», «Σωματεία», «ΚΟΙΝΣΕΠ», «Συνεταιρισμοί» κ.ά. συνήθως αναφέρονται ως έννοιες σχετικές με την ΚΑΛΟ. Στο παρόν τμήμα της μελέτης, παρουσιάζονται βασικές προσεγγίσεις της έννοιας ΚΑΛΟ, βασικές πολιτικές για την αναγνώριση και την ενίσχυση του τομέα αλλά και το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα που πρόσφατα τροποποιήθηκε με το ν. 4430/2016.

2.1. Έννοιες: Θεωρητικές προσεγγίσεις

2.1.1. Η προσέγγιση του τρίτου τομέα.

Μια από τις πιο συζητημένες προσεγγίσεις της ΚΑΛΟ σχετίζεται με το χώρο μεταξύ του ιδιωτικού κερδοσκοπικού τομέα και του δημόσιου τομέα. Η ΚΑΛΟ ταυτίζεται έτσι με τον λεγόμενο «Τρίτο τομέα» (βλ. και Διάγραμμα 1) που περιλαμβάνει ποικίλα μορφώματα και συλλογικούς φορείς, όπως κοινωνικές επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί, Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί κ.ά.

Διάγραμμα 1. Κοινωνική Οικονομία και Λοιποί Τομείς

Ο τρίτος τομέας της οικονομίας επεκτείνεται τόσο σε δραστηριότητες οικονομικές όσο και κοινωνικές. Οι οικονομικές δραστηριότητες αφορούν το πρότυπο οργάνωσης της βιοτεχνικής ή χειροτεχνικής δημιουργίας, καθώς και της συνεταιριστικής δραστηριότητας. Βασικά χαρακτηριστικά τους είναι οι μικρού μεγέθους επιχειρήσεις, η δημοκρατική τους διοίκηση, η ικανοποίηση νέων αναγκών στις οποίες δεν μπορούν να ανταποκριθούν οι δύο άλλοι τομείς της οικονομίας και η ένταξή των νέων οργανώσεων σε ένα αποκεντρωμένο σύστημα.

Ο όρος «τρίτος τομέας» θεωρείται χαλαρός με ευρεία χρήση που περιλαμβάνει κάθε εθελοντική και μη κερδοσκοπική δραστηριότητα, από τα φιλανθρωπικά σωματεία, τις εθελοντικές οργανώσεις μέχρι και τους συνεταιρισμούς, ανάλογα με το χωρικό πλαίσιο αναφοράς (πχ. στις ΗΠΑ περιλαμβάνει κυρίως τις ενώσεις και τα ιδρύματα ως πεδία ανάδειξης των αξιών του ατομικισμού και της εχθρότητας προς το κράτος, βλ. Καβουλάκος, Γρίτζας, 2015, 18).

Στο πεδίο της κοινωνικής πρόνοιας, ο τρίτος τομέας συνδέεται με το λεγόμενο «προνοιακό πλουραλισμό», δηλαδή την προσπάθεια απομάκρυνσης από το μεταπολεμικό, δυτικοευρωπαϊκό πρότυπο καθολικής κρατικής παροχής προς την αναζήτηση συνεργασίας κρατικών, εθελοντικών και ιδιωτικών φορέων για την αποτελεσματικότερη και οικονομικότερη κάλυψη κοινωνικών αναγκών (Στασινοπούλου, 2002, 58).

2.1.2. Η προσέγγιση της κοινωνικής οικονομίας

Οι δραστηριότητες του θεσμού αυτού, ο οποίος γεννήθηκε στην αρχή του 19ου αιώνα και προξένησε ισχυρό κοινωνικό και οικονομικό κίνημα καθ' όλη τη διάρκειά του, οργανώθηκαν μέσα από τους συλλόγους, τα σωματεία ή ταμεία αλληλοβοήθειας και τους συνεταιρισμούς. Οι καταβολές της κοινωνικής οικονομίας είναι, τόσο θρησκευτικές, με ρίζες στον καθολικισμό ή και τον προτεσταντισμό, όσο και λαϊκές, ενώ οι πολιτικές της πηγές βρίσκονται σε περισσότερα του ενός πολιτικά ρεύματα: στο φιλελευθερισμό, στο ριζοσπαστισμό, στο σοσιαλισμό και στον κομμουνισμό (βλ. ΕΚΚΕ, 2007).

Οι οργανωτικές μορφές κοινωνικής οικονομίας, που εμφανίστηκαν το 19^ο αιώνα στις ευρωπαϊκές χώρες, ως πρακτική των θεωριών των θεμελιωτών της και οι οποίες δεν ταυτίστηκαν απαραίτητα με κάποιο νομικό καθεστώς, απέκτησαν πολλά οργανωτικά σχήματα, θέτοντας διάφορους σκοπούς. Στην Αγγλία δημιουργήθηκε το 1844 ο καταναλωτικός συνεταιρισμός των «Δίκαιων Σκαπανέων του Rochdale». Στη Γερμανία, από το 1849 και ύστερα, ιδρύθηκαν προμηθευτικοί και κυρίως πιστωτικοί συνεταιρισμοί, όπως «οι Λαϊκές Τράπεζες». Στη Γαλλία, το 1835 και κατά τις επόμενες δεκαετίες, συστάθηκαν καταναλωτικοί και ιδίως παραγωγικοί συνεταιρισμοί, όπως η «Ένωση Κατασκευαστών Κοσμημάτων» και η «Εργατική

Υαλουργία του Albi». Τέλος, στην Ελλάδα λειτούργησαν υποδειγματικά τα Αμπελάκια. Αυτού του τύπου οι συνεταιριστικές δραστηριότητες ήταν, πριν από όλα, οικονομικά και κοινωνικά μορφώματα και στη συνέχεια ακολούθησε ο προβληματισμός για τη νομική τους μορφή (βλ. ΕΚΚΕ, 2007).

Τον 20^ο αιώνα η ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας παρουσίασε υποτονικότητα λόγω ανάπτυξης του κράτους πρόνοιας για να ανακάμψει εκ νέου μετά τη δεκαετία του '70 στο πλαίσιο της κρίσης του κράτους πρόνοιας αυτή τη φορά. Στο πλαίσιο των νέων επεξεργασιών και συζητήσεων για την κοινωνική οικονομία, θεμελιώδη ζητήματα αναφέρονται στο ότι τα μέλη των οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας εκλέγουν δημοκρατικά τη διοίκησή τους, σύμφωνα με την αρχή «ένα πρόσωπο, μία ψήφος», δεν μοιράζουν τα αποθεματικά και επωφελούνται της παραγωγής ή της υπηρεσίας της δραστηριότητας, έχοντας περιορισμένη συμμετοχή στα πλεονάσματα (βλ. ΕΚΚΕ, 2007).

2.1.3. Η προσέγγιση της εναλλακτικής οικονομίας

Η προσέγγιση αυτή εμφανίζεται τη δεκαετία του '70 και συνδέεται με τις πρωτοβουλίες πολιτών που ακολούθησαν το Μάη του 1968. Η εναλλακτική οικονομία φιλοδοξεί να προωθήσει έναν άλλο δρόμο ανάπτυξης, περισσότερο «ουτοπικό», που στηρίζεται, επίσης, στην «αυτοδιαχείριση», την «αλληλεγγύη» και την «αυτονομία». Αυτή η προσέγγιση θέτει σε αμφισβήτηση το σύνολο των κοινωνικών και οικονομικών θεσμών και θεωρεί τις επιχειρήσεις εναλλακτικής μορφής ως «μικρο-δημοκρατίες», κατά το πρότυπο των ενώσεων των εργατών του 1848 και της άποψης της «συνεταιριστικής δημοκρατίας» (ΕΚΚΕ, 2007). Η εναλλακτική οικονομία στρέφεται

κυρίως στην οικολογία και στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, προτείνοντας έναν άλλο τρόπο ζωής και εργασίας εναλλακτικό, καθώς και τη δημιουργία αποταμιευτικών και χρηματοδοτικών λεσχών ακόμη και σε εθνική κλίμακα. Στο θεσμικό επίπεδο, τα νομικά πρόσωπα που χρησιμοποιεί η εναλλακτική οικονομία για την επίτευξη των σκοπών της, είναι και οι κεφαλαιουχικές εταιρίες ή οι ιδιωτικές επιχειρήσεις.

2.1.4. Η προσέγγιση της αλληλέγγυας οικονομίας

Η αλληλέγγυα οικονομία συγκροτεί ένα σύνολο υπηρεσιών που έχουν στοιχεία συλλογικής λειτουργίας, παρόλο που δεν συγκεντρώνουν πάντοτε προϋποθέσεις οικονομικής αξιοπιστίας. Οι στόχοι της συγγενεύουν με την έννοια του γενικού ή κοινωνικού συμφέροντος και η θεωρητική της σύλληψη στηρίζεται στην αναδιανομή του δημόσιου πλούτου και στην επανόρθωση των κοινωνικών ανισοτήτων, που προξενεί το σύγχρονο οικονομικό σύστημα. Άλλωστε, σε αυτό ακριβώς το σημείο διαφοροποιείται εν μέρει από την κοινωνική οικονομία ή την εναλλακτική οικονομία (ΕΚΚΕ, 2007).

Ορισμένα δίκτυα που εμφορούνται από την έννοια της αλληλέγγυας εναλλακτικής οικονομίας αναπτύσσουν μια προβληματική μη κρατικής παρέμβασης και μη χρηματοδότησης από δημόσιους πόρους, σε αντίθεση με θεσμοθετημένες μορφές κοινωνικής οικονομίας, που υποστηρίζουν την αυτονομία τους, αλλά και θεωρούν ότι οι επιχορηγήσεις ή φοροαπαλλαγές είναι επιβεβλημένες χάριν της κοινής ωφέλειας που προσφέρεται.

Οι οργανώσεις της αλληλέγγυας κοινωνικής οικονομίας προέρχονται, ωστόσο, από πολίτες που αποδέχονται τη σημασία της κοινής ωφέλειας, της επανασύνδεσης του κοινωνικού δεσμού και της

συσσώρευσης κοινωνικού κεφαλαίου. Ειδικότερα, οι ενώσεις κοινωνικού σκοπού που χαρακτηρίζονται κοινωνικές επιχειρήσεις από το δίκτυο EMES, εφόσον πληρούν τα κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια του ιδεότυπου της κοινωνικής επιχείρησης εντάσσονται στην κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία. Τέτοιες δραστηριότητες είναι οι πρωτοβουλίες για τη στέγαση και την επαγγελματική ένταξη, για τα άτομα με αναπηρίες, για την ανάπτυξη του κοινωνικού δεσμού κ.ά.(ΕΚΚΕ, 2007).

2.2. Πολιτικές

2.2.1. Η διεθνής διάσταση

Η πιο σημαντική ενασχόληση με τα ζητήματα της ΚΑΛΟ σε επίπεδο διεθνών οργανισμών αναφέρεται στον Διεθνή Οργανισμό Εργασίας (ΔΟΕ) και τον ΟΟΣΑ. Η ΚΑΛΟ στο πλαίσιο του ΔΟΕ, Οργανισμού με παράδοση καταγεγραμμένη από το 1922 στο ζήτημα αυτό, έχει στρατηγικό χαρακτήρα αφού συνδέεται με τους βασικούς σκοπούς του Οργανισμού για τη δημιουργία και προστασία αξιοπρεπών εργασιών για όλους: Παραγωγική εργασία, κοινωνική προστασία, σεβασμό των δικαιωμάτων και φωνή (ILO, 2014).

Η προσέγγιση της ΚΑΛΟ είναι ευρύτερη και περιλαμβάνει τόσο οργανισμούς όσο και επιχειρήσεις στη βάση κοινών λειτουργικών αρχών: Συμμετοχικότητα, εθελοντική συμμετοχή, αυτονομία, αλληλεγγύη, συλλογική διάσταση και οικονομική και κοινωνική λειτουργία (ILO, 2014). Ιστορικά, οι φορείς ΚΑΛΟ κατηγοριοποιούνται σε τέσσερις μεγάλες ομάδες: συνεταιριστικές επιχειρήσεις, αλληλοβοηθητικές ενώσεις, σωματεία και ιδρύματα, ενώ οι φορείς ΚΑΛΟ συχνά υιοθετούν και μικτές οργανωτικές μορφές, όπως εθελοντικές ενώσεις που ελέγχουν συνεταιρισμούς ή ιδρύματα, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις υιοθετούν επιχειρηματικές

οργανώσεις που ανήκουν τυπικά στον κερδοσκοπικό τομέα (Galera, G., Salvatori, G., 2015).

Ο ΔΟΕ υποστηρίζει την ΚΑΛΟ, ειδικότερα μέσω της ενδυνάμωσης της αναγνώρισης και της συμμετοχής σε οργανισμούς και επιχειρήσεις ΚΑΛΟ, της προώθησης του ρόλου της ΚΑΛΟ κατά τη διάρκεια εκδηλώσεων του Οργανισμού, χτίζοντας εταιρικές σχέσεις μεταξύ των συμμετεχόντων στην ΚΑΛΟ, διευκολύνοντας την ανταλλαγή εμπειριών και πρακτικών, υποστηρίζοντας τη δημιουργία και ενίσχυση των υφιστάμενων δικτύων όσων προωθούν την ΚΑΛΟ, δημιουργώντας δίκτυα εμπειρογνομόνων και ενισχύοντας την θέσπιση ενός ευνοϊκού για την ΚΑΛΟ νομικού, θεσμικού και πολιτικού περιβάλλοντος (ILO, 2014). Ο ΔΟΕ λειτουργεί Ακαδημία για την ΚΑΛΟ με σκοπό την ανάπτυξη της γνώσης και των ικανοτήτων για τις κυβερνήσεις, τους εργοδοτικούς φορείς, τους φορείς εργαζομένων, την επιχειρηματική κοινότητα και την ακαδημαϊκή κοινότητα (<http://socialeconomy.itsilo.org>).

Ο ΟΟΣΑ (OECD, 1999, 2013) έχει αναπτύξει πρωτοβουλίες και δράσεις στο πλαίσιο της τοπικής ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας/ ενίσχυσης της απασχόλησης με έμφαση στο δυνητικό ρόλο των κοινωνικών επιχειρήσεων. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο ΟΟΣΑ ορίζει τις κοινωνικές επιχειρήσεις ως τρίτο σύστημα μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα που στοχεύει στην επανένταξη των μειονεκτουσών κοινωνικών ομάδων στην αγορά εργασίας και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών μέσω της χρήσης επιχειρηματικής προσέγγισης και προσφυγής στο τοπικό επίπεδο για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής απόδοσης (OECD, 1999).

Η πιο πρόσφατη προσέγγιση του ΟΟΣΑ (OECD, 2007) αναφέρεται στην κοινωνική επιχείρηση ως ένα νέο καινοτομικό επιχειρηματικό πρότυπο που καλύπτει ταυτόχρονα κοινωνικούς και οικονομικούς σκοπούς και συμβάλει στην ένταξη στην αγορά εργασίας, στην

κοινωνική ένταξη και στην οικονομική ανάπτυξη. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις αναπτύσσονται από και μέσα στον ευρύ τομέα της κοινωνικής οικονομίας, μεταξύ κράτους και αγοράς, ακολουθούν δε διάφορες οργανωτικές μορφές ανάλογα με το θεσμικό πλαίσιο κάθε χώρας, την πολιτική οικονομία της παροχής κοινωνικής προστασίας και τις πολιτισμικές και ιστορικές παραδόσεις του μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κάθε χώρας.

Οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια φαίνεται να βοηθούν στη χαρτογράφηση και διάκριση των κοινωνικών επιχειρήσεων ανεξαρτήτως χώρας. Για παράδειγμα, η χρηματοοικονομική βιωσιμότητα αυτών των επιχειρήσεων εξαρτάται από τις προσπάθειες των μελών τους και ως εκ τούτου περιλαμβάνουν σημαντικό επίπεδο οικονομικού ρίσκου (οικονομικό κριτήριο), ενώ οι δραστηριότητές τους απαιτούν έναν ελάχιστο αριθμό έμμισθων εργαζομένων, ενώ η διανομή κερδών είναι αρκετά περιορισμένη (κοινωνικό κριτήριο).

Η ανάδυση και ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων προσεγγίζεται στο πεδίο μετασχηματισμού του κράτους πρόνοιας σε μια μικτή οικονομία ιδιωτικών, δημόσιων και άλλων παρόχων. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις θεωρούνται αποτελεσματικό εργαλείο τόσο για την παροχή υπηρεσιών προνοιακού τύπου, όσο και για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης περιθωριοποιημένων ομάδων και την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών με την τελευταία να χρησιμοποιεί τις κοινωνικές επιχειρήσεις στο πλαίσιο της στρατηγικής για κινητοποίηση πόρων της κοινότητας, ενίσχυσης της ενεργούς πολιτειότητας και της ανάπτυξης συνεργασιών για την κοινωνικών καινοτομία (OECD, 2006).

2.2.2. Η ευρωπαϊκή διάσταση (ΕΕ)

Τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) προσπαθούν να υποστηρίξουν την ενίσχυση και ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας μέσω μιας σειράς πρωτοβουλιών πολιτικής. Το 1999, η πρώτη διάσκεψη της κοινωνίας πολιτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο από την ΕΟΚΕ, ανέδειξε το ρόλο του συμμετοχικού κοινωνικού προτύπου και της συμβολής των φορέων της κοινωνικής οικονομίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013, 87). Το 2003, το Συμβούλιο της ΕΕ εξέδωσε κανονισμό περί καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας με σκοπό τη στήριξη και διευκόλυνση των διακρατικών δραστηριοτήτων των συνεταιρισμών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013, 87).

Το 2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την προώθηση των συνεταιριστικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη, ενώ υπήρξε ευρωπαϊκή επένδυση για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας μέσω της κοινοτικής πρωτοβουλίας EQUAL κατά την προγραμματική περίοδο 2000-2006 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013, 87-88). Το 2006 υποστηρίχθηκε και για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κατάρτιση εγχειριδίου σχετικά με θέματα σύνταξης δορυφορικών λογαριασμών εκ μέρους των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας με σκοπό τη στατιστική αναγνώριση του τομέα και τη χαρτογράφηση της συμβολής του στις εθνικές οικονομίες (CIRIEC, 2006).

Το 2009 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα με το οποίο αναγνωρίζεται η κοινωνική οικονομία ως φορέας- κλειδί για την υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής για τη Λισαβόνα, ενώ το 2015 με νέο ψήφισμα τονίζει το ρόλο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της κοινωνικής καινοτομίας στην καταπολέμηση της ανεργίας. Οι κανονισμοί για τη λειτουργία των

ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων την περίοδο 2014-2020 προβλέπουν την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας ως ειδική επενδυτική προτεραιότητα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013, 88).

Το 2011, εγκαινιάστηκε η πρωτοβουλία για την κοινωνική επιχειρηματικότητα (social business initiative) με σκοπό την ενίσχυση της ανάπτυξης των κοινωνικών επιχειρήσεων στο πλαίσιο ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού οικοσυστήματος για την κοινωνική οικονομία και την κοινωνική καινοτομία με παρότρυνση για απλοποίηση του θεσμικού περιβάλλοντος, εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές στήριξης αλλά και καθιέρωσης χρηματοπιστωτικών μέσων και πρόσβασης των κοινωνικών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2011, 2013).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρησιμοποιεί τον όρο «κοινωνική επιχείρηση» για τις επιχειρήσεις για τις οποίες ο κοινωνικός ή συλλογικός στόχος κοινού συμφέροντος είναι ο λόγος ύπαρξης της εμπορικής δραστηριότητας, τα κέρδη τους επανεπενδύονται κυρίως στην υλοποίηση του εν λόγω κοινωνικού στόχου και ο τρόπος οργάνωσής τους αντικατοπτρίζει την αποστολή τους με βάση δημοκρατικές ή συμμετοχικές αρχές ή αποσκοπώντας στην κοινωνική δικαιοσύνη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2011, 2-3).

Κάθε σχετική στρατηγική πρέπει να στηρίζεται σε έξι πυλώνες: Ενθάρρυνση- ενεργοποίηση- ενίσχυση των πολιτών και προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας των νέων, προσφορά υπηρεσιών επιχειρηματικής ανάπτυξης και δομών υποστήριξης, παροχή βιώσιμης χρηματοδότησης για τη στήριξη κοινωνικών επιχειρήσεων από την εκκίνηση μέχρι την κλιμάκωση, υποστήριξη πρόσβασης σε δημόσιες αγορές, συγκρότηση και αποτελεσματική αξιοποίηση ευνοϊκού νομικού, ρυθμιστικού και φορολογικού πλαισίου, καθώς και

ολοκληρωμένη στρατηγική και χρηστή διακυβέρνηση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013, 90-96).

Τον Δεκέμβριο του 2015, το Συμβούλιο της ΕΕ (2015) συμφώνησε σε συμπεράσματα για την προαγωγή της κοινωνικής οικονομίας ως βασικού μοχλού οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στην Ευρώπη, σύμφωνα με τα οποία απαιτείται η καθιέρωση, εφαρμογή και ανάπτυξη ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών/τοπικών στρατηγικών και προγραμμάτων ενίσχυσης της κοινωνικής οικονομίας, βελτίωση της ευαισθητοποίησης, αναγνώρισης και εκπαίδευσης στην κοινωνική οικονομία, ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την κοινωνική καινοτομία, προώθηση κατάλληλου ρυθμιστικού περιβάλλοντος και διευκόλυνσης της πρόσβασης στη χρηματοδότηση.

2.2.3. Η εθνική διάσταση

Η πρώτη δομημένη και θεσμικά εμπεδωμένη προσπάθεια για την ανάπτυξη της ΚΑΛΟ στην Ελλάδα αναφέρεται στην συνεταιριστική οικονομία με το νόμο 602/1915 και έτυχε ιδιαίτερης ανάπτυξης στον αγροτικό τομέα. Οι συνεταιρισμοί, ως βασικός και ιστορικός φορέας της ΚΑΛΟ, έχουν τις ρίζες τους στις λεγόμενες συντροφίες και αδελφότητες στα τέλη του 18^{ου} και αρχές 19^{ου} αιώνα με πιο εμβληματικό παράδειγμα αυτό στα Αμπελάκια και τα άλλα χωριά στην κοιλάδα των Τεμπών (βλ. αναλυτικά Κλήμης, 1985).¹

¹ Είναι αξιοσημείωτο ότι οι συντροφίες και οι αδελφότητες (Κλήμης, 1985) στηρίχτηκαν σε πνευματική άνθιση των ανθρώπων συγκεκριμένων τόπων, πράγμα που προϋπόθετε και οικονομική βάση, ενώ η Κοινή Συντροφιά των Αμπελακίων συνιστούσε ουσιαστικά μια αυτοδιαχειριζόμενη παραγωγική- επιχειρηματική μονάδα από την γεωργία μέχρι την πώληση των νημάτων στην Ευρώπη, την κατανάλωση και την κάλυψη όλων των κοινωνικών αναγκών. Βασικά χαρακτηριστικά της συνεργασίας στα Αμπελάκια ήταν η ελεύθερη μορφή της συνεργασίας, η συνεργασία γεωργίας, βιοτεχνίας, εμπορίου σε ένα σύστημα ολοκληρωμένου τοπικού συνεταιρισμού όλων των δυνάμεων για το συμφέρον, η συνεργασία κεφαλαίου και εργασίας ανάλογη με την απόδοση των διαφόρων προσόντων και ανάλογη με το τελικό αποτέλεσμα, η ιδιωτική πρωτοβουλία σε μορφή σωστής συνεργασίας, η συνεργασία μικρών ομάδων- συντροφιών μέσα στη μεγάλη Κοινή Συντροφιά, το χριστιανικό πνεύμο αδελφосύννης, η ελεύθερη δημοκρατική νοοτροπία, η κοινωνική αντίληψη, η κοινωνική ασφάλιση, η πνευματική ανάπτυξη και η ενεργός και υπεύθυνη εργατική συμμετοχή.

Ακολούθησαν οι μη αγροτικοί συνεταιρισμοί με βάση το νόμο 1667/1986, ιδιαίτερα στα πεδία των καταναλωτικών και των προμηθευτικών συνεταιρισμών. Το 1992 δημιουργήθηκε εξειδικευμένο θεσμικό πλαίσιο για τα συνεταιριστικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (ν.2076/1992), χωρίς όμως να συγκροτείται μια συνολική δημόσια πολιτική για την ΚΑΛΟ. Το ίδιο κατακερματισμένο είναι και το πεδίο των εθελοντικών οργανώσεων, των νπιδ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κοινωνικής φροντίδας και των κοινωφελών ιδρυμάτων, φορέων που εμπίπτουν στην ευρεία έννοια της ΚΑΛΟ.

Το 2011 θεσπίζεται για πρώτη φορά η κοινωνική οικονομία και κοινωνική επιχειρηματικότητα με το νόμο 4019/2011.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου, η κοινωνική οικονομία ταυτίζεται με τον τρίτο τομέα και στόχοι της είναι η κάλυψη κοινωνικών αναγκών, η δημιουργία θέσεων εργασίας και η κοινωνική ένταξη ευάλωτων ομάδων και η ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής. Γίνεται αναφορά στην ευρεία έννοια της κοινωνικής οικονομίας που περιλαμβάνει τόσο οργανώσεις του μη κερδοσκοπικού τομέα (πχ. σωματεία) όσο και οργανώσεις με κερδοσκοπικό χαρακτήρα αλλά κοινωνικές στοχεύσεις και επανεπένδυση των εισοδημάτων τους (συνεταιρισμοί) και τη δυνατότητα αναγνώρισής τους ως φορείς της κοινωνικής οικονομίας στο πλαίσιο του εν λόγω νόμου².

Τέλος, θεσμοθετείται μια νέα μορφή κοινωνικής επιχείρησης, η ΚΟΙΝΣΕΠ και η κατηγοριοποίησή τους σε ΚΟΙΝΣΕΠ Ένταξης, Κοινωνικής Φροντίδας και Συλλογικού Σκοπού, ενώ οι ΚΟΙΣΠΕ (Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης στο πλαίσιο

² Η αιτιολογική έκθεση κάνει αναφορά για 8400 συνεταιρισμούς, 1500-2000 οργανώσεις εθελοντισμού, 71 γυναικείους συνεταιρισμούς, 68 συνεταιριστικές θεραπευτικές μονάδες στα ψυχιατρικά νοσοκομεία και 15 ΚΟΙΣΠΕ.

ένταξης ψυχικά ασθενών στην αγορά εργασίας) αναγνωρίζονται αυτοδίκαια ως ΚΟΙΝΣΕΠ.

Το 2013 υιοθετείται **Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας** (Υπ. Εργασίας, 2013). Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο ορίζει στρατηγικό όραμα, σκοπούς και επιμέρους δράσεις. Το *όραμα* αναφέρεται στη στήριξη της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας προκειμένου αυτή να συνεισφέρει στη διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, ενδυναμώνοντας ταυτόχρονα την κοινωνική συνοχή. *Σκοπός* τέθηκε η άμεση ενεργοποίηση του οικοσυστήματος της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας *μέσω* της διαμόρφωσης ενός πλαισίου υποστήριξης και ανάπτυξης των ΚΟΙΝΣΕΠ, την παροχή των απαραίτητων κεφαλαίων εκκίνησης για την στήριξη των ΚΟΙΝΣΕΠ, την εξασφάλιση υπηρεσιών χρηματοδοτικής στήριξης σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, την άρση των νομικών και διοικητικών εμπορίων για την ανάπτυξη των ΚΟΙΝΣΕΠ, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών για τα οφέλη από την κοινωνική επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη δράσεων διακρατικότητας για την αξιοποίηση της εμπειρίας άλλων κρατών.

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο διαρθρώνεται σε τρεις άξονες παρέμβασης και επιμέρους δράσεις. Ο *πρώτος άξονας* παρέμβασης αφορά την υποστήριξη του τομέα της κοινωνικής οικονομίας μέσω δράσεων, όπως η δημιουργία κεντρικού και περιφερειακού μηχανισμού υποστήριξης των ΚΟΙΝΣΕΠ, το εθνικό παρατηρητήριο κοινωνικής οικονομίας και το συντονιστικό φορέα πολιτικών ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας. Ο *δεύτερος άξονας* αφορά την οικονομική υποστήριξη για την έναρξη δραστηριότητας των ΚΟΙΝΣΕΠ μέσω δράσεων, όπως την επιχορήγηση των αρχικών

επιχειρηματικών σχεδίων των ΚΟΙΝΣΕΠ. Ο *τρίτος άξονας* παρέμβασης αφορά τα χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενίσχυση των ΚΟΙΝΣΕΠ, όπως την αξιοποίηση επιστρεπτέων επιχορηγήσεων και τη δημιουργία νέων θεσμικών φορέων, όπως οι μικρο-πιστώσεις.

2.3. Θεσμικό πλαίσιο (ν.4430/2016)

Ο νόμος 4430/2016 (ΦΕΚ/205Α/31-10-2016) αποτελεί τη δεύτερη νομοθετική προσπάθεια στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα μετά το ν. 4019/2011. Ειδικότερα, με το ν. 4430/2016 θεσπίζεται το νομοθετικό πλαίσιο για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία (ΚΑΛΟ) ως μορφής εναλλακτικής οργάνωσης των οικονομικών δραστηριοτήτων και με σκοπό την διάχυση της ΚΑΛΟ σε όλους τους δυνατούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας καθώς και την στήριξη και ενίσχυση των παραγωγικών εγχειρημάτων αυτοδιαχείρισης και συλλογικής κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Στη βάση της εμπειρίας από την εφαρμογή του ν. 4019/2011 αλλά και των νέων προκλήσεων την περίοδο της οικονομικής κρίσης, ο νέος νόμος στοχεύει (βλ. αιτιολογική έκθεση) στα ακόλουθα: α) Να αποσαφηνίσει το εννοιολογικό πλαίσιο, τα βασικά χαρακτηριστικά και το ρόλο της ΚΑΛΟ, β) Να διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της ΚΑΛΟ πέραν του προνοιακού και ενταξιακού χαρακτήρα που έδινε έμφαση ο ν. 4019/2011, γ) Να διορθώσει στρεβλώσεις, δ) Να αποταυτίσει την ΚΑΛΟ από το νομικό σχήμα της ΚΟΙΝΣΕΠ, ε) Να εισαγάγει νέα νομική μορφή, αυτή του συνεταιρισμού εργαζομένων και στ) Να δημιουργήσει τα κίνητρα για τη δικτύωση των συνεργατικών εγχειρημάτων μέσω της θεσμοθέτησης των ενώσεων φορέων ΚΑΛΟ. Συνοπτικά, τα βασικά χαρακτηριστικά του νέου θεσμικού πλαισίου έχουν ως ακολούθως:

2.3.1. Εννοιολογική προσέγγιση της ΚΑΛΟ

Ως «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» ορίζεται το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται σε μία *εναλλακτική μορφή* οργάνωσης των σχέσεων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, *βασισμένη στις αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας, καθώς και του σεβασμού στον άνθρωπο και το περιβάλλον* (άρθρο 2 παρ.1 ν.4430/2016). Είναι σαφής η διαφοροποίηση του νέου ορισμού (σε σχέση με τον προηγούμενο ν.4019/2011) τόσο ως προς την προσθήκη της αλληλέγγυας οικονομίας όσο και ως προς την προσέγγιση της ΚΑΛΟ ως εναλλακτικής μορφής οργάνωσης και όχι απλώς ως συλλογικής δραστηριότητας για την επιδίωξη του συλλογικού οφέλους και την εξυπηρέτηση γενικότερων κοινωνικών συμφερόντων.

2.3.2. Φορείς της ΚΑΛΟ

Ως «Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας» (άρθρο 3 ν.4430/2016) ορίζονται:

- α) Οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚΟΙΝΣΕΠ),
- β) Οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.) που διέπονται από το άρθρο 12 του Ν. 2716/1999 (Α' 96), συμπληρωματικά από τις διατάξεις του Ν. 1667/1986 (Α'196), του άρθρου 12 του Ν. 3842/ 2010 (Α' 58) και του παρόντος νόμου,
- γ) οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων,
- δ) οποιοδήποτε άλλο μη μονοπρόσωπο νομικό πρόσωπο, εφόσον έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα, όπως ιδίως αγροτικοί συνεταιρισμοί του Ν. 4384/2016 (Α' 78), αστικοί συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986, Αστικές Εταιρίες των άρθρων 741 επ. του Α.Κ.,

εφόσον σωρευτικά συντρέχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις που σχετίζονται με τις δραστηριότητές τους, το σύστημα λήψης αποφάσεων, καταστατικές προβλέψεις).

Με το νέο πλαίσιο, διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής της ΚΑΛΟ πέραν των ΚΟΙΝΣΕΠ και ΚΟΙΣΠΕ, δημιουργώντας και τη νέα οντότητα του συνεταιρισμού εργαζομένων. Η επιλογή αυτή βρίσκεται σε συνάφεια με την επιδίωξη ισχυροποίησης της ΚΑΛΟ ως σημαντικού πεδίου για την παραγωγική και κοινωνική ανασυγκρότηση της χώρας αλλά και με την επιστημονική και ερευνητική προσέγγιση της ΚΑΛΟ σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

2.3.3. Υποστηρικτικά μέτρα για τους φορείς ΚΑΛΟ

Στη βάση εγγραφής στο Μητρώο Φορέων ΚΑΛΟ(άρθρο 4 ν. 4430/2016), θεσπίζεται σειρά υποστηρικτικών μέτρων για τους εν λόγω φορείς, ως ακολούθως (ιδίως άρθρα 4-10 ν. 4430/2016):

- α) Πρόσβαση στη χρηματοδότηση από το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας, το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης,
- β) Ένταξη σε προγράμματα στήριξης της επιχειρηματικότητας και σε προγράμματα του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) για τη στήριξη της εργασίας,
- γ) Δυνατότητα παραχώρησης από τους ΟΤΑ α' και β' βαθμού, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τα Ν.Π.Ι.Δ.-φορείς της Γενικής Κυβέρνησης τη χρήση κινητής και ακίνητης περιουσίας τους σε Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για την ενίσχυση δραστηριοτήτων συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας,
- δ) Σύναψη προγραμματικών συμβάσεων για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων κοινωνικής ωφέλειας που αναφέρονται στους καταστατικούς σκοπούς τους με αντισυμβαλλόμενους το Δημόσιο ή φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού,
- ε) Δυνατότητα χρηματοδότησης στο πλαίσιο εκτέλεσης προγραμματικών συμβάσεων από το Πρόγραμμα Δημοσίων

Επενδύσεων μέσω προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους, τον Τακτικό Προϋπολογισμό ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα, καθώς και από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων και από φορείς του δημοσίου που δεν μετέχουν στη σύμβαση,

στ) Δυνατότητα σύμπραξης μεταξύ των φορέων ΚΑΛΟ για οικονομικούς σκοπούς., όπως η ανταλλαγή προϊόντων ή υπηρεσιών, η σύσταση κοινοπραξιών, δευτέρου ή ανωτέρου βαθμού συνεταιρισμών, ευρωπαϊκών συνεταιρισμών ή ευρωπαϊκών ομίλων και δικτύων οικονομικής συνεργασίας με διακριτή νομική προσωπικότητα,

ζ) Μη υποχρέωση ασφαλιστικών υποχρεώσεων προς τα μη μέλη που λειτουργούν ως εθελοντές, εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις,

η) Δυνατότητα σύστασης Ένωσης Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας από δέκα (10) τουλάχιστον φορείς ΚΑΛΟ, και

θ) Σύσταση Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων και δράσεων για την ενίσχυση των Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Επιπρόσθετα, στα υποστηρικτικά μέτρα που δημιουργούν ευνοϊκό πλαίσιο για την ίδρυση, λειτουργία και ανάπτυξη των φορέων ΚΑΛΟ εμπίπτουν και οι ακόλουθες ρυθμίσεις:

α) Η συμμετοχή ενός φυσικού προσώπου μόνο με την ιδιότητα του μέλους σε Κοιν.Σ.Επ. δεν του προσδίδει εμπορική ιδιότητα και δεν δημιουργεί ατομικές ασφαλιστικές ή φορολογικές υποχρεώσεις (άρθρο 14 παρ.7 του ν.4430/2016), και

β) Εργαζόμενοι στους Συνεταιρισμούς Εργαζομένων και στις Κοιν.Σ.Επ., οι οποίοι ανήκουν στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού και λαμβάνουν επίδομα πρόνοιας ή επιδόματα επανένταξης ή οποιασδήποτε μορφής νοσήλιο ή παροχή ή σύνταξη ως έμμεσα ασφαλισμένοι, συνεχίζουν να εισπράττουν τις παροχές αυτές

ταυτόχρονα με την αμοιβή τους από την Κοιν.Σ.Επ. ή το Συνεταιρισμό Εργαζομένων (άρθρο 34 παρ.2 του ν.4430/2016).

2.3.4. Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚΟΙΝΣΕΠ)

Οι ΚΟΙΝΣΕΠ είναι οι αστικοί συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986, που έχουν ως καταστατικό σκοπό τη συλλογική και την κοινωνική ωφέλεια και διαθέτουν εκ του νόμου εμπορική ιδιότητα. Γενικό γνώρισμα μιας κοινωνικής συνεταιριστικής επιχείρησης είναι ότι έχει ως πρωταρχικό σκοπό όχι τη δημιουργία κερδών για τους εταίρους αλλά την ύπαρξη θετικού κοινωνικού αντίκτυπου (επανεπένδυση τυχόν κερδών σε κοινωνικούς σκοπούς) μέσω της δραστηριοποίησης στην αγορά αγαθών και υπηρεσιών με επιχειρηματικό καινοτόμο τρόπο, ενώ χρησιμοποιεί τα κέρδη για κοινωνικούς σκοπούς (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013, 31-32). Στα γενικά χαρακτηριστικά (CIRIEC, 2006) περιλαμβάνεται ο ιδιωτικός χαρακτήρας (δεν ανήκουν ή δεν ελέγχονται από το κράτος), η τυπική οργάνωση, η αυτονομία στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, η ελευθερία συμμετοχής, η επιδίωξη κάλυψης των αναγκών των μελών τους μέσω εφαρμογής της αρχής της αυτό-οργάνωσης, η παραγωγή αγαθών ή παροχή υπηρεσιών, οι περιορισμοί στη διανομή τυχόν κερδών και η δημοκρατική εσωτερική οργάνωση («ένα μέλος, μια ψήφος»).

Σύμφωνα με το ν.4430, οι ΚΟΙΝΣΕΠ, ανάλογα με τον ειδικότερο σκοπό τους, διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

α) Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης³, οι οποίες διακρίνονται σε δύο υποκατηγορίες:

αα) Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων⁴, οι οποίες επιδιώκουν την ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή, των ατόμων που ανήκουν στις

³ Ως «κοινωνική ένταξη» ορίζεται η δημιουργία των προϋποθέσεων για την ισότιμη συμμετοχή στην κοινωνική και οικονομική ζωή ατόμων που ανήκουν στις ευάλωτες και τις ειδικές ομάδες (άρθρο 2 παρ. 7 του ν.4430/2016).

⁴ Ως «ευάλωτες» ορίζονται οι **ομάδες** εκείνες του πληθυσμού που η ένταξή τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή εμποδίζεται από σωματικά και ψυχικά αίτια ή λόγω παραβατικής συμπεριφοράς. Σε αυτές ανήκουν: α) τα άτομα με αναπηρία οποιασδήποτε μορφής (σωματική, ψυχική, νοητική, αισθητηριακή), β) τα άτομα με προβλήματα εξάρτησης από ουσίες ή τα απεξαρτημένα άτομα, γ) οι ανήλικοι με παραβατική συμπεριφορά, οι φυλακισμένοι/ες και αποφυλακισμένοι/ες.

Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες. Ποσοστό 30% κατ' ελάχιστον των μελών και των εργαζομένων στις επιχειρήσεις αυτές ανήκουν υποχρεωτικά σε αυτές τις κατηγορίες.

αβ) Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων⁵, οι οποίες επιδιώκουν την ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ατόμων που ανήκουν στις Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού. Ποσοστό 50% κατ' ελάχιστον των μελών και των εργαζομένων στις επιχειρήσεις αυτές ανήκουν υποχρεωτικά σε αυτές τις κατηγορίες.

αγ) Οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.) του άρθρου 12 του Ν. 2716/1999, θεωρούνται αυτοδικαίως Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης.

⁵ Ως «**ειδικές**» ορίζονται οι **ομάδες** εκείνες του πληθυσμού οι οποίες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ως προς την ομαλή ένταξή τους στην αγορά εργασίας, από οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά αίτια. Σε αυτές ανήκουν: α) τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, β) τα θύματα παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων, γ) οι άστεγοι, δ) τα άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας, ε) οι οικονομικοί μετανάστες, στ) οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο, για όσο εκκρεμεί η εξέταση του αιτήματος χορήγησης ασύλου, ζ) οι αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών, η) τα άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, και θ) οι μακροχρόνια άνεργοι έως είκοσι πέντε ετών και άνω των πενήντα ετών.

β) Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής⁶ και Κοινωνικής ωφέλειας⁷, οι οποίες αναπτύσσουν δραστηριότητες «βιώσιμης ανάπτυξης»⁸, ή και παρέχουν «κοινωνικές υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος»⁹.

⁶ Ως «**συλλογική ωφέλεια**» ορίζεται η από κοινού εξυπηρέτηση των αναγκών των μελών του Φορέα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, μέσα από τη διαμόρφωση ισότιμων σχέσεων παραγωγής, τη δημιουργία θέσεων σταθερής και αξιοπρεπούς εργασίας, τη συμφιλίωση προσωπικής, οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.

⁷ Ως «**κοινωνική ωφέλεια**» ορίζεται η εξυπηρέτηση κοινωνικών αναγκών τοπικού ή ευρύτερου χαρακτήρα με την αξιοποίηση της κοινωνικής καινοτομίας, μέσα από δραστηριότητες «βιώσιμης ανάπτυξης» ή παροχής «κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος» ή κοινωνικής ένταξης.

⁸ Ως «**βιώσιμη ανάπτυξη**» ορίζονται οι οικονομικές δραστηριότητες, εμπορικές ή ανταλλακτικές, που προωθούν την αειφορία του περιβάλλοντος, την κοινωνική και οικονομική ισότητα, καθώς και την ισότητα των φύλων, προστατεύουν και αναπτύσσουν τα κοινά αγαθά και προωθούν τη διαγενεακή και πολυπολιτισμική συμφιλίωση, δίνοντας έμφαση στις ιδιαιτερότητες των τοπικών κοινωνιών. Ενδεικτικά, η βιώσιμη ανάπτυξη περιλαμβάνει τις εξής δραστηριότητες: **α)** Την προστασία και αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, **β)** Την αειφόρο γεωργία και κτηνοτροφία, η οποία δίνει έμφαση στη διατήρηση και διάδοση απειλούμενων τοπικών παραδοσιακών ποικιλιών ή «φυλών» και στην αποτροπή διεξόδου γενετικά τροποποιημένων οργανισμών, **γ)** Την τοπικά και περιφερειακά υποστηριζόμενη γεωργία ή κτηνοτροφία, που συμβάλλει στην ανάπτυξη απευθείας εμπορικών σχέσεων μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών και ενισχύει την προσβασιμότητα σε είδη πρώτης ανάγκης, ιδίως των ασθενέστερων οικονομικά ομάδων του πληθυσμού, μέσα από την απευθείας διάθεσή τους, **δ)** Το δίκαιο και αλληλέγγυο εμπόριο. Ως δίκαιο και αλληλέγγυο εμπόριο ορίζεται η βασισμένη στο διάλογο, τη διαφάνεια και τον αλληλοσεβασμό εμπορική σύμπραξη, που επιδιώκει μεγαλύτερη ισοτιμία στο διεθνές και εγχώριο εμπόριο. Συνεισφέρει στη βιώσιμη ανάπτυξη, προσφέροντας καλύτερους όρους εμπορίας των προϊόντων και διασφαλίζοντας τα δικαιώματα των περιθωριοποιημένων παραγωγών και εργαζομένων, **ε)** Την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε μικρή κλίμακα και την ανάπτυξη τεχνολογίας που μειώνει την κατανάλωση ενέργειας, **στ)** Τη μείωση της παραγωγής αποβλήτων και απορριμμάτων σε τοπικό επίπεδο, με συμμετοχή των πολιτών, μέσα από την επαναχρησιμοποίηση, αξιοποίηση, ανακύκλωση των αποβλήτων ή μέσα από τον επανασχεδιασμό του τρόπου παραγωγής και διανομής των προϊόντων, **ζ)** Την κατασκευή και συντήρηση υποδομών και ενέργειας σε δημοκρατική συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες, **η)** Την ανάπτυξη δεξιοτήτων και μεταφορά τεχνογνωσίας, **θ)** Τον εναλλακτικό, θεματικό και ήπιο τουρισμό και **ι)** Το σχεδιασμό και τη διάθεση καινοτόμων και ελεύθερων ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών ή κάθε μορφή τεχνολογίας που προωθεί την ομότιμη και βασισμένη στα κοινά παραγωγή, **ια)** Την παραγωγή, τη μεταποίηση, την προώθηση ή τη διατήρηση της παραγωγικής ή πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε τόπου. **ιβ)** Την παραγωγή και προώθηση της ανεξάρτητης πολιτισμικής δημιουργίας, **ιγ)** Την περιβαλλοντική αναβάθμιση των οικισμών και του κτιριακού αποθέματος και **ιδ)** Τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας με κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια.

⁹ Ως «**Κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος**» ορίζονται οι υπηρεσίες που είναι προσβάσιμες σε όλους, προάγουν την ποιότητα ζωής και παρέχουν κοινωνική προστασία σε ομάδες όπως ηλικιωμένοι, βρέφη, παιδιά, άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις και περιλαμβάνουν την εκπαίδευση, την υγεία, την κοινωνική στέγαση, την κοινωνική σίτιση, την παιδική φροντίδα, τη μακροχρόνια φροντίδα και τις υπηρεσίες κοινωνικής αρωγής,

2.3.5. Συνεταιρισμοί Εργαζομένων

Με το νόμο 4430/2016 (άρθρο 24), οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων συστήνονται ως νέες συλλογικές οντότητες στο πεδίο των φορέων ΚΑΛΟ. Οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων είναι οι Αστικοί Συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986 που έχουν ως καταστατικό σκοπό τη «συλλογική ωφέλεια», όπως ορίζεται στον παρόντα νόμο και διαθέτουν εκ του νόμου εμπορική ιδιότητα. Μέλη τους είναι αποκλειστικά και μόνο φυσικά πρόσωπα, τα οποία επιθυμούν να βιοποριστούν, παράγοντας από κοινού αγαθά και υπηρεσίες για τρίτους.

2.3.6. Διακυβέρνηση πολιτικής για την ΚΑΛΟ

Με το νόμο 4430/2016, δημιουργείται ένα σύστημα δημόσιας διακυβέρνησης της ΚΑΛΟ στη χώρα μας που περιλαμβάνει την Εθνική Επιτροπή για την ΚΑΛΟ (άρθρο 12 του ν.4430/2016), την Συντονιστική Επιτροπή για την ΚΑΛΟ (άρθρο 13 του ν.4430/2016) και την Ειδική Γραμματεία ΚΑΛΟ στο Υπ. Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (άρθρα 36-41 του ν.4430/2016).

Η **Εθνική Επιτροπή για την ΚΑΛΟ** έχει ως αρμοδιότητα την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου για τη διαμόρφωση πολιτικών ανάπτυξης των δραστηριοτήτων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και τη γνωμοδότηση για την αναθεώρηση, την εξειδίκευση και την εφαρμογή της Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία.

Η **Συντονιστική Επιτροπή για την ΚΑΛΟ** έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) Τη γνωμοδότηση για θέματα που αφορούν στην Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, η οποία εκπονείται και εφαρμόζεται από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. β) Την αξιολόγηση, παρακολούθηση της εφαρμογής και επικαιροποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. γ) Την εισήγηση προς τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και

χωρίς, ωστόσο, να υποκαθιστούν τις γενικές υποχρεώσεις του κράτους στην άσκηση της κοινωνικής πολιτικής.

Κοινωνικής Αλληλεγγύης και τους συναρμόδιους Υπουργούς, για την εκπόνηση μελετών και προγραμμάτων σχετικά με την προώθηση της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.

Η **Ειδική Γραμματεία για την ΚΑΛΟ** έχει ως κύριο έργο τη χάραξη, εκτέλεση και εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία με αποτελεσματικότερο τρόπο. Ειδικότερα: α) Καταρτίζει την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, β) Παρακολουθεί και συντονίζει τις σχετικές δράσεις για την εφαρμογή και τη διασφάλιση της συνεκτικότητας της Εθνικής Στρατηγικής, γ) Μελετά και παράγει πολιτικές και επιβλέπει την εφαρμογή τους, προς όφελος του πολίτη, δ) Αναπτύσσει συνεργασία στους θεματικούς τομείς με αρμόδια Υπουργεία. Εξειδικεύει την Εθνική Στρατηγική ανά τομέα, σε συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία και φορείς και ε) Παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις.

Το νέο σύστημα διακυβέρνησης της ΚΑΛΟ είναι πιο πυκνό και ισχυρό πολιτικά και διοικητικά σε σχέση με το ν. 4019/2011 που προέβλεπε μόνο τη λειτουργία της Ειδικής Υπηρεσίας για την Κοινωνική Ένταξη και την Κοινωνική Οικονομία. Το νέος σύστημα βρίσκεται σε συνάφεια τόσο με τη νέα οριοθέτηση και σκοποθεσία της ΚΑΛΟ όσο και με την ανάγκη διασφάλισης του απαραίτητου πολιτικού και διοικητικού συντονισμού για την προώθηση και στήριξη της ΚΑΛΟ.

3. Υφιστάμενη κατάσταση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στη Δυτική Αττική

3.1. ΚΟΙΝΣΕΠ και άλλοι Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας

Στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής, ενεργοί Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας, σύμφωνα με το αντίστοιχο Μητρώο (πρόσβαση 10.10.2016) είναι 363 οντότητες. **Η Δυτική Αττική συγκεντρώνει 16 φορείς, ποσοστό 4,4% του συνόλου** (υποδεέστερου της πληθυσμιακής στάθμισής της) με το μεγαλύτερο ποσοστό στον Κεντρικό Τομέα Αθηνών (46,8%) και ακολουθούν Βόρειος Τομέας, Νότιος Τομέας και Δυτικός Τομέας (βλ. Πίνακα 1).

Πίνακας 1. Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας στην Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή Ενότητα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	170	46,8
ΒΟΡΕΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	48	13,2
ΝΟΤΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	39	10,7
ΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	33	9,1
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	25	6,9
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	27	7,4
ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	16	4,4
ΝΗΣΟΙ	5	1,4
ΣΥΝΟΛΟ	363	100,0

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας (πρόσβαση 10.10.2016)

Με βάση το κριτήριο της ειδικότερης κατηγορίας των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, τα στοιχεία για την Δυτική Αττική και την υπόλοιπη Αττική, δείχνουν μια συντριπτική παρουσία των ΚΟΙΝΣΕΠ Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού. Αναλυτικότερα, στη Δυτική Αττική (Πίνακας 2) οι ΚΟΙΝΣΕΠ Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού αντιπροσωπεύουν το 75% των φορέων (12 σε σύνολο 16), ενώ στην υπόλοιπη Αττική (Πίνακας 3) ελαφρά μεγαλύτερο ποσοστό (81,8%, 284 σε σύνολο 347 φορέων).

Πίνακας 2. Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας στην Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής ανά κατηγορία

ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	12	75,0
ΕΝΤΑΞΗΣ	1	6,3
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	1	6,3
ΚΟΙΣΠΕ	1	6,3
ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	1	6,3
ΣΥΝΟΛΟ	16	100,0

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας (πρόσβαση 10.10.2016)

Πίνακας 3. Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας στην Περιφέρεια Αττικής (εκτός Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής) ανά κατηγορία

ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ (ΕΚΤΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ) ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	284	81,8
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	32	9,2
ΕΝΤΑΞΗΣ	16	4,6
ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	9	2,6
ΚΟΙΣΠΕ	6	1,7
ΣΥΝΟΛΟ	347	100,0

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας (πρόσβαση 10.10.2016)

Η εξέταση των δραστηριοτήτων των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας στη Δυτική Αττική αποκαλύπτει αρκετά υψηλό βαθμό διαφοροποίησης, με δραστηριότητες στα πεδία της ένταξης των ΑΜΕΑ, του πολιτισμού, του αθλητισμού, των τεχνών, το εμπόριο και την κοινωνική φροντίδα. Αναλυτικότερα οι επιμέρους θεματικές περιοχές δραστηριοποίησης των φορέων κοινωνικής οικονομίας στη Δυτική Αττική είναι οι ακόλουθες (βλ. και Πίνακα 5):

- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΑΜΕΑ
- ΠΑΡΟΧΗ ΣΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΕΝΤΑΞΗ, ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

- ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΑΘΩΝ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ/ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΕ ΗΛΙΚΙΩΜ'ΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑΞΗΣ ΒΡΕΦΩΝ
- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
- ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΛΛΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
- ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΦΥΛΑΞΗΣ
- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ
- ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑ
- ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
- ΠΑΡΑΓΩΓΗ-ΠΩΛΗΣΗ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ
- ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
- ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ
- ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΔΕΣΠΟΤΩΝ ΖΩΩΝ.

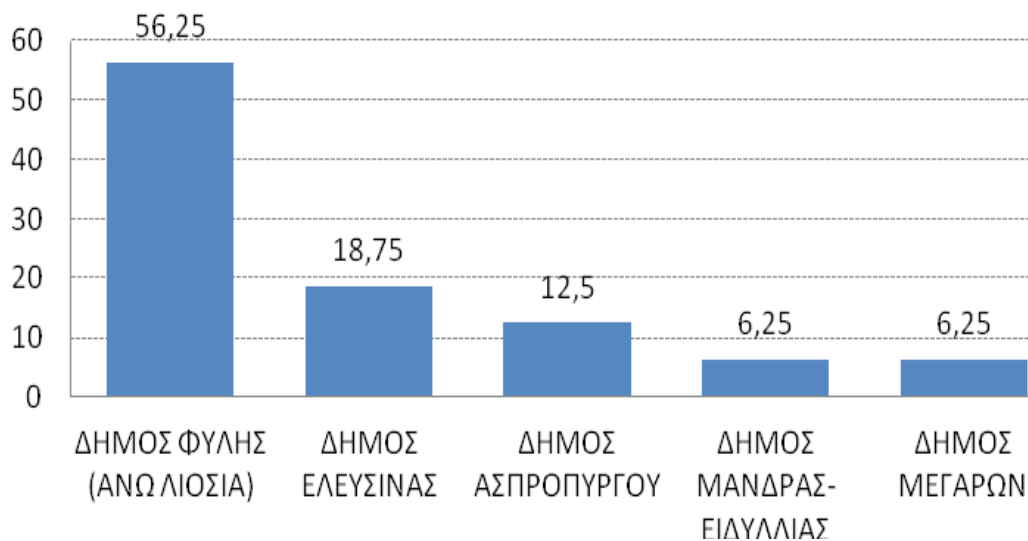
Είναι αξιοσημείωτο ότι δεν καταγράφεται δραστηριοποίηση των επίσημων φορέων κοινωνικής οικονομίας της Δυτικής Αττικής σε πεδία, όπως η κυκλική οικονομία, ο αγροτουρισμός, η δημιουργική οικονομία, οι εναλλακτικές μορφές οικονομίας και εμπορίου και η κάλυψη εκπαιδευτικών και μορφωτικών αναγκών, παρά τα σημαντικά ελλείμματα και τις κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Δυτική Αττική στα συγκεκριμένα θεματικά πεδία.

Επίσης, από την επεξεργασία των στοιχείων του Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας, ***αναφορικά με την Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής, καταγράφεται μια χωρική***

συγκέντρωση των φορέων στο Δήμο Φυλής και ειδικότερα στη Δημοτική Ενότητα Άνω Λιοσίων, όπου φαίνεται να έχουν έδρα οι 9 στο σύνολο των 16 φορέων όλης της Δυτικής Αττικής, ποσοστό 56% και ακολουθούν με εξαιρετικά ισχνά ποσοστά ο Δήμος Ελευσίνας με 3 φορείς και ποσοστό 18,7% , ο Δήμος Ασπροπύργου με 2 φορείς και ποσοστό 12,5% και οι Δήμοι Μάνδρας- Ειδυλλίας και Μεγάρων με ένα φορέα έκαστος και ποσοστό 6,2% αντίστοιχα (βλ. Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2. Επίσημοι φορείς κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας στη Δυτική Αττική ανά Δήμο

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων Γενικού Μητρώου (10.10.2016)

Πίνακας 5: ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ

Πηγή: Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας (πρόσβαση 10.10.2016)

..\ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ\ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ_10102016.xls

www.ypakp.gr

α/α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΙΔΟΣ ΦΟΡΕΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Α.Μ.Κ.Ε.	Δραστηριότητα	ΕΔΡΑ
1	ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΕΝΤΑΞΗΣ	Α00010	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΑΜΕΑ	ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)
2	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ "ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ"	ΑΦΚΟ	ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΑΜ00014	ΠΑΡΟΧΗ ΣΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ, ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ

α/α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΙΔΟΣ ΦΟΡΕΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Α.Μ.Κ.Ε.	Δραστηριότητα	ΕΔΡΑ
3	ΚΛΙΜΑΞ PLUS	ΚΟΙΣΠΕ	ΚΟΙΣΠΕ	Β00487	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΑΘΩΝ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ/ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)
4	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΦΥΛΗΣ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	Γ00874	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΕ ΗΛΙΚΙΩΜΈΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑΞΗΣ ΒΡΕΦΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)
5	ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	Δ00030	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)
6	ΝΕΑ ΓΗ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	Δ00187	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΛΛΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ
7	ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΦΥΛΗΣ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	Δ00231	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)

α/α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΙΔΟΣ ΦΟΡΕΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Α.Μ.Κ.Ε.	Δραστηριότητα	ΕΔΡΑ
8	ΑΠΟΛΛΩΝ ΜΟΥΣΙΚΟΣ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	Δ00239	ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ
9	ΤΡΙΠΤΟΛΑΙΜΟΣ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	Δ00265	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΦΥΛΑΞΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ
10	ΠΡΟΟΔΟΣ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	Δ00304	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)
11	ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	Δ00829	ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ
12	ΕΜΠΝΕΥΣΗ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ - ΕΞΕΛΙΞΗ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	Δ00927	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)

α/α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΙΔΟΣ ΦΟΡΕΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Α.Μ.Κ.Ε.	Δραστηριότητα	ΕΔΡΑ
13	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΓΟΥΟΡΚΣΟΠ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	Δ00945	ΠΑΡΑΓΩΓΗ-ΠΩΛΗΣΗ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)
14	SPORT AND CULTURAL ACTIVITIES	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	Δ00948	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ
15	THE LOFT ΣΤΕΓΗ ΙΔΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	Δ01053	ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ
16	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΙΣΙΔΑ	ΚΟΙΝΣΕΠ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	Δ01106	ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΔΕΣΠΟΤΩΝ ΖΩΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ

3.2. ΝΠΙΔ Κοινωνικής Φροντίδας Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα

Στο Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Φροντίδας της χώρας παρέχουν υπηρεσίες οι φορείς, εκτός των φορέων του δημόσιου τομέα που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, και ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και οργανώσεις εθελοντικού χαρακτήρα, με συγκεκριμένες προϋποθέσεις και εγγραφή και πιστοποίηση στο σχετικό Εθνικό Μητρώο Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα Κοινωνικής Φροντίδας (άρθρο 3 ν. 2646/1998).¹⁰

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας διακρίνονται σε τρία επίπεδα. Η *πρωτοβάθμια κοινωνική φροντίδα* έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ανοικτής φροντίδας και αποσκοπεί στην πρόληψη των αναγκών και στον έγκαιρο εντοπισμό προβλημάτων κοινωνικο-οικονομικού αποκλεισμού, καθώς και οι ενέργειες που έμμεσα υποστηρίζουν την παροχή αυτών των υπηρεσιών κυρίως σε τοπικό επίπεδο (π.χ. εκπαίδευση εθελοντών και εθελοντικών δράσεων, έρευνα, μελέτη, κοινωνική ευαισθητοποίηση και ενημέρωση για κοινωνικά προβλήματα, συμβουλευτική και κοινωνική στήριξη, κλπ.). Η *δευτεροβάθμια κοινωνική φροντίδα* έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών φιλοξενίας ή κλειστής φροντίδας και αποσκοπεί στη θεραπεία και αποκατάσταση σωματικής, πνευματικής, ψυχικής νόσου ή αναπηρίας, ως και στην πρόληψη και αποκατάσταση των συνεπειών κοινωνικοοικονομικού

¹⁰ Βλέπε για την διαδικασία της εγγραφής και της πιστοποίησης τις υπουργικές αποφάσεις: **1)** Αριθμ. ΓΠ/Π2γ/οικ.59633/11 (ΦΕΚ 1310 Β/16-6-2011) : Καθορισμός της μορφής του Αριθμού Μητρώου, στο Εθνικό Μητρώο και στο Μητρώο Περιφερειακών Ενοτήτων Φορέων Κοινωνικής Φροντίδας Ιδιωτικού Τομέα Μη Κερδοσκοπικού χαρακτήρα καθώς και στο Ειδικό Μητρώο Εθελοντικών μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Στοιχεία και Διαδικασία Εγγραφής και **2)** Απόφαση Αριθ. Γ.Π:Π(2)γ/οικ. 34029/12 (ΦΕΚ 1163 Β/10-4-2012) : Πιστοποίηση Φορέων Παροχής Υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας του Ιδιωτικού Τομέα μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα και ΜΚΟ Εθελοντικού Χαρακτήρα.

αποκλεισμού. Η *τριτοβάθμια κοινωνική φροντίδα* έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ανοικτής και κλειστής κοινωνικής φροντίδας που απαιτεί υψηλή εξειδίκευση ή τεχνολογία.

Οι ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και οργανώσεις εθελοντικού χαρακτήρα αποτελούν μορφώματα της κοινωνικής οικονομίας και αποτελούν χώρους δυνητικών πρωτοβουλιών για τη δημιουργία νέων σχημάτων που θα μπορούν να υπαχθούν στο πλαίσιο εφαρμογής του ν. 4430.2016. Στην Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής υπάρχουν συνολικά εγγεγραμμένα είκοσι-ένα (21) νπιδ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κοινωνικής φροντίδας, εκ των οποίων δεκαοκτώ (18) είναι ενεργά (βλ. Πίνακα 6). Τέσσερις φορείς (4) είναι πιστοποιημένοι (βλ. Πίνακα 7). Τόσο ο αριθμός των εγγεγραμμένων νπιδ όσο και των πιστοποιημένων είναι σχετικά μικρός σε σχέση με την πληθυσμιακή στάθμιση της Δυτικής Αττικής αλλά και τις ανάγκες κοινωνικής φροντίδας.

Στους ενεργούς εγγεγραμμένους φορείς (Πίνακας 6), το θεματικό πεδίο της αναπηρίας/ΑΜΕΑ συγκεντρώνει τη σχετική πλειοψηφία (πέντε φορείς) και ακολουθούν τα θέματα τσιγγάνων/ Ρομά (δύο φορείς), κοινωνικής φροντίδας στο πλαίσιο της θρησκευτικής πίστης (δύο φορείς), ποικίλων ψυχοκοινωνικών δράσεων (ένας φορέας), εθελοντισμού στην πολιτική και κοινωνική προστασία (ένας φορέας), τριτέκνων (ένας φορέας) και έρευνας εξαφανισμένων ατόμων και στήριξης οικογενειών τους (ένας φορέας).

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. Εγγεγραμμένα ενεργά (εκτός πιστοποιημένων) νπιδ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κοινωνικής φροντίδας στη Δυτική Αττική

α/α	Φορέας	Νομική μορφή	Έδρα	Ιστοσελίδα
1	Κέντρο Αγάπης Ελευσίνας «Φιλική Φωλιά»	Φιλανθρωπικό Σωματείο	Ελευσίνα	www.kentroagapis.gr
2	Κατασκηνώσεις Χαρούμενα Παιδιά Χαρούμενα Νιάτα	Σωματείο	Ελευσίνα	www.kataskinosi.gr
3	Η Αγία Σκέπη	Φιλανθρωπικό Σωματείο	Μέγαρα	
4	Σύλλογος Ατόμων με Αναπηρία Δυτικής Αττικής	Σωματείο	Ελευσίνα	https://el-gr.facebook.com/sylogosa-mea.elefsinas
5	Σύλλογος Εθελοντών Θριασίου Πεδίου	Σωματείο	Ελευσίνα	
6	Σύλλογος Φίλων ΑΜΕΑ σε Υποστηριζόμενη Διαβίωση – Αγάπη και Φροντίδα	Σωματείο	Φυλή (Άνω Λιόσια)	http://www.ergastiri.org/
7	Σύλλογος ΑΜΕΑ Ασπροπύργου	Σωματείο	Ασπρόπυργος	
8	Εκκλησιαστικός Φιλανθρωπικός Σύλλογος «Ιεραποστολική Συνοδοιοπορία»	Φιλανθρωπικό Σωματείο	Μέγαρα	https://ierapostoli.wordpress.com/tag/ιεραποστολική-συνοδοιοπορία-μεγάρων
9	Σύλλογος Γονέων Τριών Τέκνων Δήμου Φυλής	Σωματείο	Φυλή (Άνω Λιόσια)	http://triteknoi-fylis.blogspot.gr/
10	Πανελλήνιο Κέντρο Βοήθειας Αναπήρων (ΑΜΕΑ)		Ελευσίνα	https://plus.google.com/116264726282708842517/posts/jKH2VUHrotU
11	Σύλλογος Γονέων Κηδεμόνων και Φίλων Ανάπηρων Παιδιών «Ευρυνόμη»		Ελευσίνα	
12	Ελληνικό Κέντρο Έρευνας και Δράσης επί του	ΑΜΚΕ	Μέγαρα (Νέα Πέραμος)	www.omnibus.gr

	κοινωνικού φαινομένου της εξαφάνισης φυσικών προσώπων «ΑΜΚΕ ΟΜΝΙΒΟΥΣ»			
13	Πανελλήνια Ομοσπονδία Ελλήνων Ρομά «ΟΜΗΡΟΣ»	Σωματείο	Φυλή (Άνω Λιόσια)	
14	Σύλλογος Αθιγγάνων Νεοκτίστων	Σωματείο	Ασπρόπυργος	

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΜΗΤΡΩΟΥ και πηγών διαδικτύου

Τα τέσσερα πιστοποιημένα νπιδ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κοινωνικής φροντίδας στη Δυτική Αττική (βλ. Πίνακας 7) αφορούν πρωτοβουλίες στο πεδίο της αναπηρίας/ ΑΜΕΑ (ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ "ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ", ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΩΓΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΜΕΓΑΡΩΝ και ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΚΑΙ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ) και της παροχής πρόνοιας στο πλαίσιο της θρησκευτικής πίστης (ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ "Ο ΑΓΙΟΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ Ο ΕΛΕΗΜΩΝ").

Οι τομείς της αναπηρίας και της θρησκευτικής πίστης είναι οι πιο αναπτυγμένοι στο πεδίο του προνοιακού εθελοντισμού και της παροχής κοινωνικής φροντίδας από νπιδ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, γεγονός που αντανακλάται και στην περίπτωση της Δυτικής Αττικής. Από την άλλη, αποκαλύπτει τις δυσχέρειες άλλων νπιδ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα να αποκτήσουν αναγνώριση και στήριξη προκειμένου να προχωρήσουν σε πιστοποίηση και συστηματική παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, τουλάχιστον σε πρωτοβάθμια επίπεδο.

Όσον αφορά τη σχέση των πιστοποιημένων φορέων με τα επίσημα μορφώματα της κοινωνικής οικονομίας, είναι χαρακτηριστικό ότι ένας πιστοποιημένος φορέας αναφέρει μεταξύ των σκοπών του τη συμμετοχή σε ΚΟΙΝΣΕΠ ή και την ίδρυση ΚΟΙΝΣΕΠ, ενώ σκοποί και δράσεις άλλων φορέων θα μπορούσαν να εξυπηρετηθούν και μέσω κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων (όπως, πχ. η δημιουργία Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης).

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΝΠΙΔ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΜΗΤΡΩΟΥ (ΕΚΚΑ2016)

**ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ "ΤΟ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ" (Κ.Α.Α.- ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ)
(ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ. Δ.Ε.ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ)**

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΦΟΡΕΑ:

ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ: "ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ"

ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ: Ν.Π.Ι.Δ.

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ή ΤΗ ΣΥΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΙΔΡΥΣΗΣ

1. Ίδρυση οργάνωση και λειτουργία Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης, Απασχόλησης και Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών, ίδρυση -συμμετοχή σε ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις.
2. Ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία Κέντρων Προστατευόμενης εργασίας ή και εργαστηρίων απασχόλησης.
3. Η υλοποίηση, διαχείριση και παρακολούθηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προγραμμάτων του Ελληνικού Δημοσίου ή άλλων Φορέων Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου.
4. Η εκπόνηση μελετών και υλοποίηση ειδικών ερευνητικών προγραμμάτων.
5. Η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για την ανάπτυξη του συναισθήματος της αλληλοαποδοχής - ενημέρωση, πληροφόρηση και ψυχολογική στήριξη των ενδιαφερομένων- οργάνωση διαλέξεων, σεμιναρίων, ημερίδων, ψυχαγωγικών εκδηλώσεων, παραστάσεων κλπ.
6. Η έκδοση βιβλίων, ενημερωτικών φυλλαδίων, δημοσιευμάτων κλπ. για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου.

7. Η επαφή και ανταλλαγή απόψεων, τεχνογνωσίας, εμπειριών με ομοειδείς ή παρεμφερείς Οργανώσεις, Ιδρύματα κλπ. του Εξωτερικού όσο και του Εσωτερικού.
8. Η συμμετοχή του Συλλόγου σε Εθνικά ή και Διευρωπαϊκά Δίκτυα με τους ίδιους ή και συναφείς προς το Σύλλογο σκοπούς.
9. Η παροχή υλικής βοήθειας σε μέλη του με αποδεδειγμένη οικονομική ανάγκη.
10. Η ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία στεγών υποστηριζόμενης διαβίωσης.
11. Η αποδοχή του λειτουργήματος του δικαστικού συμπαραστάτη σε Α.Μ.Ε.Α.

ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

1. Συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη σε ατομικό, ομαδικό και οικογενειακό επίπεδο .
2. Κοινωνική εργασία με άτομα, ομάδα, οικογένεια, κοινότητα.
3. Ειδική φυσική αγωγή σε ειδικά διαμορφωμένο εσωτερικό και εξωτερικό χώρο.
4. Εργοθεραπεία - Φυσικοθεραπεία σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο.
5. Λογοθεραπεία.
6. Επαγγελματικός Προσανατολισμός με στόχο την εκπαίδευση στο αντικείμενο απασχόλησης και τη συμπεριφορά στον εργασιακό χώρο, αποκατάσταση στην ελεύθερη αγορά εργασίας.
7. Ενημέρωση -ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα άτομα με νοητική υστέρηση όπως διοργάνωση διαδραστικών προγραμμάτων, προετοιμασία και ένταξη στις κατοικίες υποστηριζόμενης διαβίωσης.
8. Πρόγραμμα υποστηρικτικής τεχνολογίας (χρήση Η/Υ), έκφρασης και τέχνης(μουσικοκινητικές δραστηριότητες, θεατρικό παιχνίδι), προγράμματα εκπαιδευτικών επισκέψεων για την ανάπτυξη της ικανότητας πρόσληψης πολιτισμικών και πολιτιστικών ερεθισμάτων
9. Προληπτική ιατρική παρακολούθηση.
10. **Στο Κέντρο λειτουργεί ένα πρότυπο οδοντιατρείο** πλήρως εξοπλισμένο με την υποστήριξη του Εργαστηρίου Κοινωνικής και Προληπτικής Οδοντιατρικής της Οδοντιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.
11. Λειτουργία τριών αδειοδοτημένων κατοικιών υποστηριζόμενης διαβίωσης στις οποίες μένουν 27 νέοι και νέες με νοητική υστέρηση και τους παρέχονται υπηρεσίες για 24 ώρες. Μία ακόμη ΣΥΔ βρίσκεται στη διαδικασία αδειοδότησης λειτουργίας ενώ σχεδιάζεται να ανεγερθεί ακόμη μία.

ΒΑΣΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΥ

Α.Μ.Ε.Α. (Νοητική υστέρηση -Σύνδρομο Down - Ενήλικες 18-60 ετών)

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

ΝΑΙ (το 2012 απασχολήθηκαν 250 εθελοντές, το 2013 απασχολήθηκαν 350 εθελοντές)

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΩΓΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΜΕΓΑΡΩΝ (Κ.Α.Α.- ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ)

ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ: Ν.Π.Ι.Δ.

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ή ΤΗ ΣΥΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΙΔΡΥΣΗΣ

1. Η παροχή κάθε δυνατής, ηθικής, κοινωνικής και οικονομικής συμπαράστασης για τη θεραπεία, τη βελτίωση και επαγγελματική αποκατάσταση των ατόμων με εγκεφαλικές κακώσεις και γενικά με ψυχοκινητικές αναπηρίες και ειδικές ανάγκες.
2. Η ενδυνάμωση, υποστήριξη, συνεργασία και επιμόρφωση των οικογενειών με τις ειδικές ανάγκες και της κοινωνίας γενικότερα.
3. Η ανάπτυξη πρωτοβουλιών και η συνεργασία με κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, την τοπική αυτοδιοίκηση για την πρόληψη, εκπαίδευση και φροντίδα των παιδιών με εγκεφαλικές κακώσεις.
4. Η συνεργασία με επιστημονικούς φορείς ή οργανώσεις, με άλλους συλλόγους, ενώσεις ή συνδέσμους στο εσωτερικό ή και στο εξωτερικό.

ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

1. Ενημέρωση/πληροφόρηση.
2. Έκδοση ενημερωτικού/επιστημονικού υλικού (βιβλία, αφίσες, φυλλάδια κ.α.).
3. Εκπαίδευση επαγγελματιών.
4. Εργοθεραπεία.
5. Λογοθεραπεία.
6. Παιδαγωγικές δραστηριότητες.
7. Προληπτική ιατρική παρακολούθηση.
8. Σίτιση.
9. Συμβουλευτική στήριξη.
10. Υλική βοήθεια (είδος και χρήμα).
11. Φαρμακευτική φροντίδα.
12. Φυσικοθεραπεία.
13. Ψυχιατρική παρακολούθηση.
14. Ψυχολογική υποστήριξη.

ΒΑΣΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΥ

Γενικός πληθυσμός Α.Μ.Ε.Α. (Αυτισμός, Νοητική υστέρηση -Σύνδρομο Down, ψυχικά ασθενών)

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

ΝΑΙ (το 2012 απασχολήθηκαν 08 εθελοντές, το 2013 απασχολήθηκαν 12 εθελοντές)

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ "Ο ΑΓΙΟΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ Ο ΕΛΕΗΜΩΝ" (ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ) (ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ. Δ.Ε.ΦΥΛΗΣ)

ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ: "Ο ΑΓΙΟΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ Ο ΕΛΕΗΜΩΝ"

ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ: Ν.Π.Ι.Δ.

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ή ΤΗ ΣΥΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΙΔΡΥΣΗΣ

1. Η συνδρομή στο φιλανθρωπικό και το ιεραποστολικό έργο της Ορθοδόξου Εκκλησίας.
2. Πνευματική, κοινωνική και υλική υποστήριξη προσώπων και οικογενειών.
3. Ίδρυση Οικοτροφείου, Ξενώνων, Ορφανοτροφείων, Γηροκομείων κλπ.
4. Ίδρυση και ενίσχυση Βιβλιοθηκών.
5. Η ηθική και υλική ενίσχυση και συμπαράσταση στο έργο Σχολείων, Εκκλησιών, Μονών, Σωματείων και άλλων Οργανισμών.
6. Η επιστημονική κατάρτιση Ορθοδόξων Θεολόγων, φορέων του πνεύματος της Παραδόσεως και των ιερών Αρχών της Ορθοδοξίας.

ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

1. Ανακούφιση ευπαθών ομάδων, όπως ενδεών οικογενειών, αστέγων, φυλακισμένων, ασθενών, εξαρτημένων κλπ..
2. Στέγαση αστέγων.
3. Διανομή δεμάτων σε φυλακισμένους σε διάφορες φυλακές της χώρας
4. Σίτιση αστέγων και εξαρτημένων.
5. Παροχή τροφίμων σε άπορες οικογένειες.
6. Αποφυλάκιση κρατουμένων με μικρές ποινές .
7. Αιμοδοσία.
8. Υποστήριξη συνανθρώπων που έχουν ανάγκη βοήθειας σε τακτοποίηση λογαριασμών, δανείων και άλλων εξόδων.
9. Κάλυψη εξόδων σπουδών σε υιοθετημένα από μέλη του Συλλόγου παιδιά από την Κένυα.

ΒΑΣΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΥ

Ενδεείς, Άποροι, Άνεργοι, Άστεγοι, Φυλακισμένοι, Εξαρτημένοι, Μετανάστες, Ασθενείς, Ηλικιωμένοι και παιδιά

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

ΝΑΙ (το 2010 απασχολήθηκαν 100 εθελοντές)

**ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΚΑΙ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ
ΑΝΑΓΚΕΣ
(ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ. Δ.Ε.ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ)**

ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ: "ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ -ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ"

ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ: Ν.Π.Ι.Δ.

**ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ή ΤΗ
ΣΥΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΙΔΡΥΣΗΣ**

1. Η Προαγωγή και σύσφιξη των φιλικών δεσμών, η διάδοση του πνεύματος αλληλεγγύης και η καλλιέργεια των σχέσεων μεταξύ όλων των αποδεδειγμένα αναπήρων και ατόμων με ειδικές ανάγκες και η προαγωγή των κοινών ηθικών, επαγγελματικών και οικονομικών συμφερόντων αυτών.
2. Η σωματική, επαγγελματική, κοινωνική και οικονομική αποκατάσταση και γενικά προστασία των μελών του σωματείου παρά των κρατικών και ιδιωτικών φορέων με τη θέσπιση ειδικών νόμων δια τους αναπήρους και τα ΑΜΕΑ μεταξύ των οποίων να αφορούν και τους έχοντας άμεση σχέση με την προστατευόμενη εργασία στα Κ.Ε.Α.
3. Η διαφώτιση της κοινής γνώμης επί των προβλημάτων των μελών του Σωματείου.
4. Η διαφήμιση και προβολή των εργαστηριακών προϊόντων των αναπήρων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες δια μέσου των κρατικών ή ιδιωτικών φορέων στην ελληνική αγορά ή την αλλοδαπή.
5. Η παροχή στα μέλη του ψυχαγωγίας μέσω εκδρομών, συνεστιάσεων κλπ.
6. Η συμβολή στην πνευματική, πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη των μελών του.
7. Δημιουργία και λειτουργία Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης υπό την αιγίδα του Σωματείου για εκπαίδευση τόσο των μελών όσο και τρίτων.

ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Έκδοση Εφημερίδας "Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΑΜΕΑ, με 20.000 αντίτυπα που κυκλοφορεί σε όλη την Ελλάδα και σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο διαδίκτυο

ΒΑΣΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΥ

Γενικός πληθυσμός Α.Μ.Ε.Α.

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

ΝΑΙ

3.3. Συνεταιρισμοί

3.3.1. Αγροτικός Συνεταιρισμός Παραγωγών Κηπευτικών Μεγάρων

3.3.2. Αγροτικός Συνεταιρισμός Πτηνοτρόφων Μεγάρων

Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Πτηνοτρόφων Μεγάρων είναι η παλαιότερη ελληνική συνεταιριστική επιχείρηση στον κλάδο της πτηνοτροφίας. **Ιδρύθηκε το Σεπτέμβριο του 1939 στα Μέγαρα.** Ήταν ο πρώτος συνεταιρισμός στην Ελλάδα με οικονομική επιφάνεια και πανελλήνια ακτινοβολία που συνέβαλε στην ανάπτυξη και προώθηση της συστηματικής πτηνοτροφίας της χώρας μας.

Ο Συνεταιρισμός έχει έδρα τα Μέγαρα. Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο τετραετούς θητείας το οποίο εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των Μελών του, το Διοικητικό Συμβούλιο εποπτεύεται από τριμελές Εποπτικό Συμβούλιο το οποίο εκλέγεται και αυτό από την Γενική Συνέλευση των Μελών του σύμφωνα με τον Νόμο. Διαθέτει σύγχρονη οργάνωση και διοικητική δομή εξειδικευμένο προσωπικό και σύγχρονα τεχνικά μέσα παραγωγής και ελέγχου ποιότητας της παραγωγής και των προϊόντων του.

Είναι μέλος της Πανελλήνιας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών «**ΠΑΣΕΓΕΣ**» και της «**ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ**» **Κεντρικής Κλαδικής Συνεταιριστικής Ένωσης Πτηνοτροφικών Προϊόντων.**

Με γνώμονα την υγιή ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, την σύγχρονη τεχνολογία και τις φιλικές πρακτικές προς το περιβάλλον, ο Συνεταιρισμός ατενίζει το μέλλον με σιγουριά και προσφέρει εξαιρετικές υπηρεσίες στα Μέλη και στους συνεργάτες του.

Προϊόντα & Υπηρεσίες του Συνεταιρισμού

Έτοιμα προϊόντα φυραματοποιείας (φυράματα) για συστηματικές πτηνοτροφικές εκτροφές και οικόσιτα (φυράματα πάχυνσης πουλερικών, φυράματα ανάπτυξης

πουλερικών & πουλάδων φυράματα αυγοπαραγωγής)

Έτοιμα προϊόντα φυραματοποιείας (φυράματα) μηρυκαστικών για ανάπτυξη-πάχυνση αμνοεριφίων και γαλακτοπαραγωγή προβάτων.

Α΄ Ύλες για την παραγωγή συνθέτων φυραμάτων (δημητριακά, σογιάλευρο & ηλιάλευρο, πρωτεϊνικά μίγματα, βιταμινούχα συμπληρώματα, φωσφορούχα συμπληρώματα, αμινοξέα, διάφορα προσθετικά φυραμάτων, σογιέλαιο, μαρμαρόσκονη, αλάτι, χονδροειδείς ζωοτροφές κλπ).

Έτοιμες τροφές & αξεσουάρ κατοικίδιων ζώων.

Υλικά συσκευασίας για προϊόντα αυγού (αυγοθήκες, χαρτοκιβώτια, θηκάκια κλπ).

Υπηρεσίες ωοσκόπησης και σφράγισης κελύφους βρώσιμων αυγών.

<http://agrosyn.gr>

3.3.3. Αγροτικός Συνεταιρισμός Μεγάρων

3.3.4. Αμπελουργικός Συνεταιρισμός Μεγάρων «Γεράνεια»

Ο **Αμπελουργικός Συνεταιρισμός Μεγάρων** ιδρύθηκε το 1908 και είναι ο πρώτος συνεταιρισμός που συστήθηκε στην Ελλάδα. Το 1922 ιδρύεται το πρώτο Συνεταιριστικό Οινοποιείο στην Πάχη Μεγάρων στο οποίο γίνεται η παραλαβή, επεξεργασία και διακίνηση όλης της ντόπιας παραγωγής. Πολύ γρήγορα τα κρασιά των Μεγάρων γίνονται γνωστά όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό. Από το λιμάνι της Πάχης φορτώνονται ξυλοβάρελα με χύμα κρασί για της αγορές της Ευρώπης κυρίως Γαλλία, Αγγλία και Γερμανία.

Την δεκαετία του 1960 με την εμφάνιση της φυλλοξέρας στους αμπελώνες, γίνονται μεγάλης έκτασης αναμπελώσεις και αναφύτευσης. Κύριες ποικιλίες που επικρατούν στην περιοχή ο γνωστός ροδίτης Μεγάρων και το Σαββατιανό από τα λευκά και το μαυρούδι (μανδηλαριά) από τα κόκκινα.

Την ίδια δεκαετία ο συνεταιρισμός «βγαίνει» πλέον επώνυμα στην αγορά με εμφιαλωμένα προϊόντα. Τα κρασιά “Γεράνεια” γίνονται πολύ γρήγορα αγαπητά από το κοινό.

Λαμβάνει μέρος σε διεθνείς διαγωνισμούς κρασιών στην Ελλάδα και το εξωτερικό και καταφέρνει να αποσπάσει μεγάλες διακρίσεις:

- Χρυσό μετάλλιο το 1988 στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης.
- Αργυρό μετάλλιο το 1989 στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης.
- Χάλκινο μετάλλιο το 1990 στην Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης.

Το 1990 σταματά την λειτουργία του με σκοπό κατασκευή σύγχρονου οινοποιείου – εμφιαλωτηρίου στην ίδια θέση, στην Πάχη Μεγάρων. Τα τελευταία 5 χρόνια μετά από συντονισμένες προσπάθειες του συνεταιρισμού και των μελών συνεταιριών γίνονται προσπάθειες για

καινούργια αναμπέλωση με ποικιλίες κατά κύριο λόγο γηγενής ελληνικές όπως το ασύρτικο το αγιωργήτικο κλπ, διότι πιστεύουμε στην ανάδειξη των γηγενών ποικιλιών.

ht

3.3.5. Αγροτικός Συνεταιρισμός Ερυθρών

Ίδρυση

Η βαθιά τομή στην αγροτική εκμετάλλευση και τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας στις Ερυθρές ξεκινάει το **1915** με την ίδρυση του Γεωργικού Πιστωτικού Συνεταιρισμού Ερυθρών, που συγκαταλέγεται ανάμεσα στους πρώτους και περισσότερο δραστήριους αγροτικούς συνεταιρισμούς στην Ελλάδα που ιδρύθηκαν με το νόμο 602/1914 «Περί Συνεταιρισμών».

Χαρακτηριστικό είναι ότι τον πυρήνα της ιδρυτικής ομάδας του Συνεταιρισμού αποτελούσαν εγγράμματοι, άσχετοι φαινομενικά με τη γεωργία, οι οποίοι πλαισιώθηκαν από αγρότες και επαγγελματίες-ιδιοκτήτες αγροτικής γης. Τα ιδρυτικά μέλη ήταν αρχικά 62 για να φτάσει στη συνέχεια ο αριθμός τους τα 700 μέλη και περιελάμβανε γεωργούς με μικρό, μεσαίο και μεγάλο αγροτικό κλήρο. Σήμερα είναι εγγεγραμμένοι 492 συνεταίροι.

Τομείς δραστηριότητας

α) Εκμηχάνιση της γεωργίας

Η πρώτη προσπάθεια εκμηχάνισης της γεωργίας ξεκίνησε από το στάδιο του αλωνισμού με την επένδυση ιδιωτικών κεφαλαίων. Το 1914 αγοράστηκε η πρώτη ατμοκίνητη αλωνιστική μηχανή (μπατόζα), που ήταν συνιδιοκτησία επτά αγροτών, και στη συνέχεια, το 1918, προστέθηκε άλλη μία. Ο Συν/σμός από τα πρώτα χρόνια της ιδρύσεώς του δραστηριοποιήθηκε στην αγορά σύγχρονων γεωργικών εργαλείων και μηχανημάτων επενδύοντας συνεταιρικά κεφάλαια και τραπεζικά δάνεια, στη διαχείριση της χορτονομής των αγρών, στην προμήθεια σπόρου για σπορά και χημικών λιπασμάτων.

Τα πρώτα αγροτικά μηχανήματα που αγοράστηκαν στις αρχές της δεκαετίας του '20 με συνεταιριστικά κεφάλαια ήταν μια ατμοκίνητη αλωνιστική μηχανή τύπου Marshall, ένα βενζινοάροτρο και μια χορτοδετική μηχανή. Στη συνέχεια ο μηχανολογικός εξοπλισμός ενισχύθηκε από την αγορά ενός αλυσοφόρου και ενός τροχοφόρου γεωργικού ελκυστήρα, ενός δεύτερου αλωνιστικού συγκροτήματος και δύο χορτοδετικών μηχανών. Την πρώτη μεταπολεμική περίοδο ο Συν/σμός προμηθεύεται νέα μηχανήματα (μεταξύ των οποίων δύο θεριζοαλωνιστικές μηχανές) και η εκμηχάνιση της γεωργίας προχωράει με ταχύτατο ρυθμό σε όλα σχεδόν τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας των δημητριακών (όργωμα, σπορά, θερισμός, αλωνισμός).

Το διάστημα 1937-1965 ο μηχανικός εξοπλισμός του Συνεταιρισμού ενισχύθηκε με την αγορά ερπιστριοφόρων και τροχοφόρων γεωργικών ελκυστήρων μεγάλης ιπποδύναμης, φορτηγών αυτοκινήτων και άλλων καλλιεργητικών μηχανημάτων (άροτρα, δισκοσβάρνες, καλλιεργητές). Το 1978 αγοράστηκαν έξι (6) ερπιστριοφόρα τρακτέρ βαρέως τύπου με τα οποία γίνεται, σχεδόν κατ'αποκλειστικότητα, μέχρι σήμερα η βαθεία και υπερβαθεία άροση. Την τελευταία εικοσαετία ο μηχανικός εξοπλισμός ενισχύθηκε με την αγορά τεσσάρων (4)

βαμβακοσυλλεκτικών μηχανών και τριών (3) φορτηγών αυτοκινήτων.

β) Κατασκευή έργων υποδομής

Επιπλέον ο μηχανικός εκσυγχρονισμός της γεωργίας υποστηρίχθηκε και από την κατασκευή των αναγκαίων έργων υποδομής (αγροτικοί δρόμοι, γεφύρια, αποθήκες κ.ά).

γ) Αγροτική πίστη (δανεισμός)

Τη χορήγηση καλλιεργητικών δανείων είχε αναλάβει ο Συνεταιρισμός από την ίδρυσή του με δάνεια της Εθνικής Τράπεζας η οποία από το έτος 1915 επέκτεινε τις πιστώσεις και προς τον γεωργικό τομέα . Συγχρόνως, από το 1930, ο Συν/σμός προώθησε την αγροτική πίστη με τη σύναψη μακροπρόθεσμων δανείων με τη νεοσυσταθείσα τότε Αγροτική Τράπεζα (1929) και τη σύναψη βραχυπρόθεσμων δανείων με τους συνεταίρους. Η πλειοψηφία των μελών (περίπου 75%) έκανε χρήση των ετήσιων αυτών καλλιεργητικών δανείων, είτε με τη μορφή γεωργικών εφοδίων (λιπάσματα, προμήθεια σπόρου, αρόσεις χωραφιών κ.ά) είτε σε μετρητά. Τα μεσο-μακροπρόθεσμα δάνεια που προορίζονταν για επενδύσεις στον αγροτικό τομέα (ανανέωση κινητού και ακίνητου αγροτικού εξοπλισμού) συνάπτονταν απευθείας με την Αγροτική Τράπεζα χωρίς τη διαμεσολάβηση του Συνεταιρισμού). Από το 1956 μέχρι το 2000 ο Συνεταιρισμός ανέλαβε την απευθείας άσκηση αυτοτελούς αγροτικής πίστης με τη χορήγηση ετήσιων καλλιεργητικών δανείων.

στ) Αναδασμός της γης

Η αναδιανομή της γης πρόβαλε ως η μόνη λύση και με την πρωτοβουλία του Συν/σμού προχώρησε ο μεγάλος αναδασμός των 35.000 περίπου στρεμμάτων στα οποία συμπεριλαμβάνονται περίπου 2000 στρεμ.

κοινόχρηστα-, αφήνοντας εκτός αναδασμού 5-6.000 στρ. στα διοικητικά όρια του Δ. Ερυθρών.

Η καλλιεργήσιμη γη μοιράστηκε σε 1603 μερίδες για 916 ιδιοκτήτες (μ.ο.ιδιοκτησίας 35 στρ.) Το μέγεθος των αγροτικών εκμεταλλεύσεων μετά τον αναδασμό (1966) εξακολουθεί να παραμένει μικρό και οι κλήροι από 1-50 στρ. αντιπροσωπεύουν ποσοστό 91%. Στην ιδιοκτησία κατά οικιακή ομάδα κυριαρχούν οι μικροί κλήροι όπου το 78% κατέχουν κλήρο από 1-50 στρ. ενώ αξιοσημείωτο συγκριτικά είναι το ποσοστό (7%) των μεγαλοϊδιοκτητών που έχουν κλήρο 101-407 στρέμματα .

Το μικρό μέγεθος των γεωργικών κλήρων αποτελεί μέχρι σήμερα τροχοπέδη στην εξέλιξη της γεωργίας παρόλη την εκμηχάνιση και την εύκολη πρόσβαση σε αυτούς. Ωστόσο το μεγαλύτερο πρόβλημα στην εξέλιξη της γεωργίας προς δυναμικές και προσοδοφόρες καλλιέργειες παραμένει μέχρι σήμερα το νερό. Η αρδευόμενη γεωργία δεν καλύπτει σήμερα παρά μικρό ποσοστό (περίπου 10%) και στηρίζεται στην ιδιωτική πρωτοβουλία.

γ) Εξωαγροτικές δραστηριότητες

Στις εξωαγροτικές δραστηριότητες του Συνεταιρισμού εγγράφονται η απόφαση για την ίδρυση εργοστασίου παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος το 1928 και η ανάληψη της λειτουργίας ηλεκτροφωτισμού της πόλης των Ερυθρών και της παροχής κινητήριας δύναμης στην εκκολαπτόμενη βιοτεχνία μέχρι την εξαγορά του από τη ΔΕΗ το 1957. Η λειτουργία παντοπωλείου (1922-28) για τις ανάγκες των συνεταίρων. Από το 2004 ως σήμερα ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Ερυθρών έχει αναλάβει την συλλογή και μηχανογράφηση των αιτήσεως ενιαίας ενίσχυσης (ΟΣΔΕ) για τους παραγωγούς όχι μόνο των Ερυθρών αλλά ολόκληρης της Αττικής.

δ) Κοινωνικό έργο

Στο κοινωνικό έργο του Συνεταιρισμού περιλαμβάνεται: η υλική ενίσχυση εκπαιδευτικών θεσμών όπως το Δημοτικό, το Γυμνάσιο (1922), η Οικοκυρική Σχολή Ερυθρών, η δημιουργία ταμείου για την ίδρυση Δημοτικού Σχολείου Θηλέων (1922- 1925), η προσφορά επισιτιστικής βοήθειας στα αστικά κέντρα σε δύσκολες περιόδους (Κατοχή) και η υποστήριξη του Φιλοπτώχου Ταμείου, και των οικονομικά ασθενέστερων συνεταίρων καθώς και πληγέντων από φυσικές αιτίες.

Στ) Ο λόγος των αγροτών-μελών

Ο λόγος των αγροτών-μελών του Συνεταιρισμού είναι στην πλειοψηφία του θετικός για το ρόλο του στην εξέλιξη της γεωργίας. Μέσα από τα λεγόμενά τους δεν καταγράφεται μια ταξική θέση και συνείδηση η οποία να εκφράζεται έμπρακτα. Οι οποίες διαφωνίες/αντιρρήσεις διατυπώνονται ως δυσαρέσκειες για τη διαχείριση και επιθυμίες για πιο ενεργή συμμετοχή σε ευρωπαϊκά αγροτικά προγράμματα.

Στο Δήμο Ερυθρών ιδρύθηκαν και λειτούργησαν και οι παρακάτω συνεταρισμοί:

Γαλακτοκομικός (1924), Αγελαδοτροφικός (1937), Μελισσοκομικός (1947), Αμπελουργικός (1977).

<http://www.agrose.gr/>

http://www.agrose.gr/wp-content/uploads/2016/09/SYNETAIRISMOS_ERYTHRON_OMILIA_OKT_2015-1doc.pdf

3.4. Λοιπές τυπικές συλλογικότητες

Σε αυτό το πεδίο μπορούμε να χαρτογραφήσουμε συλλόγους/σωματεία με σκοπούς ευρύτερους κοινωνικούς και πολιτιστικούς που δεν εμπίπτουν στα εγγεγραμμένα νηιδ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κοινωνικής φροντίδας. Για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης, έχουν χαρτογραφηθεί τέτοιες συλλογικές οντότητες με έδρα και δράση στη Δυτική Αττική έτσι όπως εμφανίζονται σε ανακοινώσεις δράσεών τους στην Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής καθώς και σε ηλεκτρονικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης και δημοσιότητας.

Συνολικά έχουν καταγραφεί 81 φορείς στη Δυτική Αττική. Με κριτήριο το θεματικό πεδίο δράσης τους, φαίνεται να υπάρχει μια **σαφή υπεροχή υπέρ των εθνικοτοπικών συλλόγων** (31 φορείς, 38,3% του συνόλου), ακολουθούν οι εξωραϊστικοί-πολιτιστικοί σύλλογοι με 24,7%, οι σύλλογοι γυναικών με 13,6%, οι πολιτιστικοί φορείς με 7,4% και λαογραφικοί σύλλογοι με 6,2% (βλ. Διάγραμμα 3). Οι συλλογικότητες που αφορούν τη νεολαία και της επιστήμη καταγράφονται με εξαιρετικά περιορισμένα ποσοστά, δηλωτικό στοιχείο της καχεκτικής κοινωνίας πολιτών στα συγκεκριμένα ζητήματα.

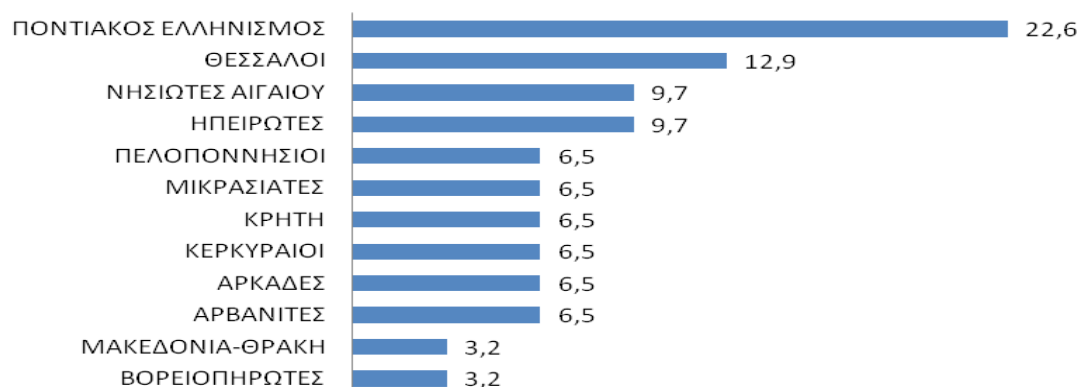

Οι εθνικοτοπικοί σύλλογοι που κατέχουν την πλειοψηφία των συλλόγων/ ενώσεων πολιτών στη Δυτική Αττική μπορούν να διακριθούν σε επιμέρους κατηγορίες ανάλογα με την ιδιαίτερη εθνικοτοπική αναφορά τους. Η σχετική ανάλυση (βλ. και Διάγραμμα 4) αποκαλύπτει την **σημαντική παρουσία του ποντιακού ελληνισμού** που συγκεντρώνει το 22,6% των εθνικοτοπικών συλλόγων και ακολουθούν οι Θεσσαλοί με το 12,9%, οι νησιώτες Αιγαίου με 9,7%, οι Ηπειρώτες επίσης με 9,7% και οι υπόλοιπες κατηγορίες με ποσοστά από 3,2% έως 6,5%.

Η σημαντική παρουσία των συλλόγων του ποντιακού ελληνισμού αντανακλά τις σημαντικές εισροές παλιννοστούντων ομογενών μετά το 1990, ιδιαίτερα σε περιοχές της Μάνδρας, της Μαγούλας, της Ελευσίνας, του Ασπροπύργου και των Άνω Λιοσίων.

Η αυτό-οργάνωση των ομογενών αποτέλεσε σημαντικό όχημα κοινωνικής ένταξης στις τοπικές κοινωνίες, δικτύωσης και στρατηγικής άσκησης επιρροής στα τοπικά πολιτικά συστήματα για την τακτοποίηση θεμάτων τους (πχ., οικιστικών) αλλά και διεκδίκησης ρόλου στις τοπικές κοινωνίες (πχ., εκλογή δημοτικών συμβούλων).

Διάγραμμα 4
Εθνικοτοπικοί σύλλογοι στη Δυτική Αττική ανά
κατηγορία (% στο σύνολο)

Με κριτήριο το χωρικό πεδίο δράσης τους, φαίνεται να υπάρχει μια **σαφή υπεροχή του Δήμου Φυλής** αφού συγκεντρώνει σχεδόν το 50% των συλλόγων/ενώσεων πολιτών όλης της Δυτικής Αττικής (βλ. και Διάγραμμα 5). Ακολουθούν τα Μέγαρα και η Ελευσίνα (19,8% και 18,5% αντίστοιχα) και η Μάνδρα- Ειδυλλία και ο Ασπρόπυργος με μικρότερα ποσοστά (7,4%). Εντός του Δήμου Φυλής, η Δ.Ε. Άνω Λιοσίων συγκεντρώνει σχεδόν το 75% του συνόλου των συλλόγων/ενώσεων πολιτών.

Πίνακας 8

ΣΥΛΛΟΓΟΙ/ ΕΝΩΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ

(εξαιρουμένων εγγεγραμμένων νπιδ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κοινωνικής φροντίδας, συνεταιρισμοί και άτυπες συλλογικότητες)

α/α	Επωνυμία Φορέα	Δήμος	Θεματική
1	ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΟΥΡΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΑ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
2	ΑΡΒΑΝΙΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ Η ΓΡΙΖΑ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΑΡΒΑΝΙΤΕΣ
3	ΑΡΚΑΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΦΥΛΗΣ Θ.ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΑΡΚΑΔΕΣ
4	ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ & ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΣΟΥΚΛΙΔΙΟΥ Η ΕΝΩΣΗ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
5	ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΡΗΤΩΝ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ ΚΑΙ ΖΕΦΥΡΙΟΥ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΚΡΗΤΕΣ
6	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΥΛΗΣ (ΕΠΟΣ)	ΦΥΛΗ (ΦΥΛΗ)	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
7	ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΝΕΟΤΗΤΑ	ΜΕΓΑΡΑ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
8	ΕΝΩΣΗ ΚΡΗΤΩΝ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ "Η ΜΕΓΑΛΟΝΗΣΟΣ"	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	ΚΡΗΤΕΣ
9	ΕΞ.& ΠΟΛ/ΚΟΣ ΣΥΛ.ΑΝΩ ΜΑΓΟΥΛΑΣ " Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ (ΜΑΓΟΥΛΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ

α/α	Επωνυμία Φορέα	Δήμος	Θεματική
10	ΕΞΩΡ. ΣΥΛ. ΠΑΛΑΙΟΚΟΥΝΔΟΥΡΩΝ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ	ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
11	ΕΞΩΡ.ΣΥΛ.ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ ΜΕΓΑΡΩΝ " ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ "	ΜΕΓΑΡΑ	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
12	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΙΜΝΗΣ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
13	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΕΟΚΤΙΣΤΩΝ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ "ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ- ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ"	ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
14	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ "ΑΓΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ"	ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ	ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
15	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
16	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΡΟΣΟΥΠΟΛΗΣ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
17	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΥΝΑΜΗ ΕΛΠΙΔΑΣ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
18	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΑΓ.ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ Η ΠΡΟΟΔΟΣ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
19	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΑΓ.ΙΩΑΝΝΗ ΘΕΟΛΟΓΟΥ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
20	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΕΥΚΑΣ ΜΑΝΔΡΑΣ- ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ	ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
α/α	Επωνυμία Φορέα	Δήμος	Θεματική

21	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΙΚΙΣΤΩΝ ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΜΛΙΑΣ ΜΑΚΡΥΑΣ ΑΜΜΟΥ	ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΜΛΙΑΣ	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
22	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΑ	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
23	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΟΥΠΑΚΙΟΥ ΚΑΙ ΛΑΚΚΟΥ ΓΚΟΛΕΜΗ	ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ	ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
24	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΝΑΛΑ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
25	ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	ΘΕΣΣΑΛΟΙ
26	ΘΕΣΣΑΛΩΝ Ο ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΘΕΣΣΑΛΟΙ
27	ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ ΦΥΛΗΣ "Η ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ"	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
28	ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΤΕΧΝΩΝ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
29	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΑ	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ
30	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ "ΤΟ ΑΔΡΑΧΤΙ"	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ
31	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΓΑΡΩΝ "Ο ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΤΑΣ"	ΜΕΓΑΡΑ	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ
32	ΛΥΚΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΜΕΓΑΡΕΩΝ	ΜΕΓΑΡΑ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
33	ΝΕΑΝΙΚΗ ΕΣΤΙΑ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ	ΜΕΓΑΡΑ	ΝΕΟΛΑΙΑ
34	ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΝΗΣΙΩΤΕΣ ΑΙΓΑΙΟΥ
α/α	Επωνυμία Φορέα	Δήμος	Θεματική

35	ΟΜΙΛΟΣ ΛΑΪΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ "ΑΛΚΑΘΟΥΣ ΚΑΙ ΚΑΡΙΑ"	ΜΕΓΑΡΑ	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ
36	ΟΜΙΛΟΣ ΛΑΪΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ "Ο ΘΕΟΓΝΙΣ"	ΜΕΓΑΡΑ	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ
37	ΟΜΙΛΟΣ ΦΥΛΗΣ ΠΑΡΝΗΘΙΕΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΦΥΛΗ (ΦΥΛΗ)	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
38	ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΠΕΑΕΑ & ΔΣΕ) ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΞ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ
39	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ "ΦΥΛΑΣΙΑ"	ΦΥΛΗ (ΦΥΛΗ)	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
40	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΖΩΦΡΙΑΣ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
41	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
42	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΦΙΛΩΝ ΑΝΤΙΚΑΣ "Η ΕΡΓΑΝΗ" ΜΟΥΣΕΙΟ	ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΜΛΙΑΣ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
43	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ "ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ" Α. ΛΙΟΣΙΩΝ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
44	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΖΩΦΡΙΑΣ Η ΖΑΧΑΡΙΤΣΑ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
α/α	Επωνυμία Φορέα	Δήμος	Θεματική

45	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ "ΑΓ.ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ" ΜΕΛΙ ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΑ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
46	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΑΝΔΡΑΣ	ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΜΙΑΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
47	ΣΚΑΚΙΣΤΙΚΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ/ ΣΚΑΚΙ
48	ΣΥΛ.ΘΕΣΣΑΛΩΝ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ " Ο ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ "	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΘΕΣΣΑΛΟΙ
49	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΓ.ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ	ΦΥΛΗ (ΖΕΦΥΡΙ)	ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ/ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
50	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΑΡΒΑΝΙΤΕΣ
51	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΚΑΔΩΝ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ "ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ"	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΑΡΚΑΔΕΣ
52	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΦΥΛΗΣ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΕΣ
53	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΒΛΥΧΑΔΑΣ ΚΑΝΔΗΛΙΟΥ	ΜΕΓΑΡΑ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
54	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
55	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΖΕΦΥΡΙΟΥ	ΦΥΛΗ (ΖΕΦΥΡΙ)	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
56	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΑΓΟΥΛΑΣ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ (ΜΑΓΟΥΛΑ)	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
57	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΝΕΑΣ ΠΕΡΑΜΟΥ	ΜΕΓΑΡΑ (ΝΕΑ ΠΕΡΑΜΟΣ)	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
58	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΝΕΟΚΤΙΣΤΩΝ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ "ΚΡΟΚΩΝΙΣ"	ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
α/α	Επωνυμία Φορέα	Δήμος	Θεματική
59	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΧΑΣΤΙΑΙΑ	ΦΥΛΗ (ΦΥΛΗ)	ΓΥΝΑΙΚΕΣ

60	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ
61	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ
62	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΖΕΦΥΡΙΟΥ	ΦΥΛΗ (ΖΕΦΥΡΙ)	ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ
63	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ
64	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΣΣΑΛΩΝ ΦΥΛΗΣ "ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ"	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΘΕΣΣΑΛΟΙ
65	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙ
66	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ ΦΥΛΗΣ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙ
67	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΚΑΙ ΘΡΑΚΩΝ ΦΥΛΗΣ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΘΡΑΚΕΣ
68	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΕΣ
69	ΣΥΛΛΟΓΟΣ Π.ΓΡΗΓΟΡΟΥΣΑΣ	ΦΥΛΗ (ΖΕΦΥΡΙ)	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ
70	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΙ
71	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ ΖΕΦΥΡΙΟΥ	ΦΥΛΗ (ΖΕΦΥΡΙ)	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΙ
72	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΡΑΜΙΩΝ ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ	ΜΕΓΑΡΑ (ΝΕΑ ΠΕΡΑΜΟΣ)	ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΕΣ
73	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΝΤΙΩΝ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ "ΟΙ ΑΚΡΙΤΕΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ"	ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ	ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
74	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΝΤΙΩΝ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ "ΝΕΑ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ"	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
75	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΝΤΙΩΝ ΜΑΓΟΥΛΑΣ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ (ΜΑΓΟΥΛΑ)	ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
α/α	Επωνυμία Φορέα	Δήμος	Θεματική

76	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΝΤΙΩΝ ΜΑΝΔΡΑΣ "ΟΙ ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΙ"	ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΜΛΙΑΣ	ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
77	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΥΜΙΑΚΩΝ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	ΝΗΣΙΩΤΕΣ ΑΙΓΑΙΟΥ/ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΙΟΙ
78	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΙΓΑΙΟΠΕΛΑΓΙΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ "Ο ΑΙΓΕΑΣ"	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΝΗΣΙΩΤΕΣ ΑΙΓΑΙΟΥ
79	ΣΩΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΑ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ/ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
80	ΧΟΡΟΣΤΑΤΗΣ	ΦΥΛΗ (ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ)	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
81	ΘΡΙΑ Εθελοντική Ομάδα Αστροπύργου	ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ/ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

3.5. Άτυπες συλλογικότητες

Εκτός από τις ΚΟΙΝΣΕΠ και τους άλλους πιστοποιημένους φορείς κοινωνικής οικονομίας, τους συνεταιρισμούς, τα εγγεγραμμένα και πιστοποιημένα νπιδ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, τις λοιπές τυπικές συλλογικότητες αλληλεγγύης, ***υπάρχει και η άτυπη κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία***. Πρόκειται κυρίως για πρωτοβουλίες και συσσωματώσεις πολιτών που λειτουργούν ως ***άτυπα δίκτυα κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης***, χωρίς τυπική αναγνώριση και οργανωτική μορφή σε επίπεδο γειτονιών και οικισμών.

Παρά το γεγονός της μη τυπικής αναγνώρισης, ***η προστιθέμενη αξία τους είναι τεκμηριωμένη και αναγνωρισμένη*** σε μια σειρά πεδίων, όπως η παροχή εναλλακτικών υπηρεσιών, η καινοτομική δράση και ικανότητα, η συνηγορία υπέρ περιθωριοποιημένων ομάδων («οι αγνοημένες ομάδες της πρόνοιας»), η ευελιξία και ανταποκρισιμότητα στις κοινωνικές ανάγκες της γειτονιάς και περιορισμένων χωρικών ενότητων, η εγγύτητα με την τοπική κοινότητα- καλύτερη πρόσβαση, η διατήρηση ριζοσπαστικής στάσης έναντι κοινωνικών προβλημάτων, η ενισχυμένη αίσθηση συμμετοχής, η έλλειψη γραφειοκρατίας, η εξουδετέρωση του στίγματος του εξυπηρετούμενου, και οι μεγαλύτερες αντιστάσεις τόσο στην «εισβολή του κράτους» (θεσμοποίηση) όσο και στην «εισβολή της αγοράς» (βλ. Μπουρίκος, 2013).

Δεδομένου ότι «οι άτυπες κοινωνικές ομάδες ή οι άτυπες ομάδες όχι σπανίως αναπτύσσονται με τέτοιο τρόπο ώστε να μετεξελισσονται σε τυπικές» (Φότεφ, 1995, 62) και τους εύρους δραστηριοτήτων που έχουν αναπτύξει τα χρόνια της κρίσης και στη Δυτική Αττική (πχ. επισιτιστική αρωγή, αγορές χωρίς μεσάζοντες, ομάδες αυτό-

βοήθειας), απαιτείται προσέγγιση, διαβούλευση και στήριξη όσων άτυπων ομάδων επιθυμούν να γνωρίσουν τη θεσμική ΚΑΛΟ και να δραστηριοποιηθούν στον τομέα. Με άλλα λόγια, **οι άτυπες ομάδες που ήδη λειτουργούν στη Δυτική Αττική είναι ένα δυνητικό πεδίο ανάπτυξης της ΚΑΛΟ** που μπορεί να συμβάλει στην παραγωγική και κοινωνική ανασυγκρότηση συγκεκριμένων χωρικών ενότητων της περιοχής.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της άτυπης κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στη Δυτική Αττική αποτελούν πρωτοβουλίες πολιτών της περιοχής που αναπτύχθηκαν τα χρόνια της κρίσης, ιδιαίτερα στις περιοχές της Ελευσίνας και των Άνω Λιοσίων.¹¹ Οι πρωτοβουλίες αυτές ανέπτυξαν μια ποικιλία δράσεων και παρεμβάσεων από τις δράσεις επισιτιστικής αρωγής χωρίς μεσάζοντες, τη συγκέντρωση και διανομή σχολικών ειδών, τα δωρεάν μαθήματα σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, πολιτιστικές και επιμορφωτικές δράσεις μέχρι τη λειτουργία κοινωνικών ιατρείων και φαρμακείων.

Οι περισσότερες πρωτοβουλίες τόνιζαν την ανάγκη δημοκρατικής και ανιδιοτελούς δράσης όλων των εργαζόμενων, των ανέργων, των συνταξιούχων και των αυτοαπασχολούμενων προκειμένου «να πάρουν τις ζωές στα χέρια τους» με γνώμονα τις τοπικές ανάγκες, την αλληλεγγύη σε επίπεδο γειτονιάς και την ισότιμη συμμετοχή. Τόνιζαν, επίσης, την εναλλακτική προσέγγιση έναντι της παθητικότητας της παραδοσιακής φιλανθρωπίας, καθώς και την επίκληση αξιών ανεκτικότητας, συνεργασίας, αυτενέργειας, αυτό-οργάνωσης και σύμπραξης για ένα καλύτερο αύριο. Με άλλα λόγια, η φιλοσοφία, οι αξίες, το πλαίσιο δράσεις και οι σκοποί όλων αυτών

¹¹ Βλέπε χαρακτηριστικά την **Πρωτοβουλία Αλληλεγγύης Πολιτών Δήμου Φυλής** (<http://papdf.blogspot.gr>), το **Κοινωνικό Ιατρείο Φυλής** (<https://www.facebook.com/koinonikoiatrifylis>) και το Δίκτυο Αλληλεγγύης «**Υπάρχει Άλλος Δρόμος**» στην Ελευσίνα <http://uparxeiallosdromos.gr>.

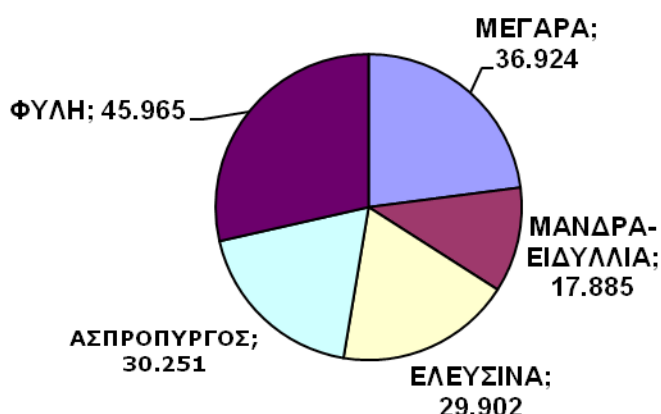
των πρωτοβουλιών, αποτελούν ευνοϊκό πεδίο όσμωσης και στήριξης ομάδων για την επίσημη συμμετοχή στην ΚΑΛΟ.

4. Κοινωνικές ανάγκες στη Δυτική Αττική

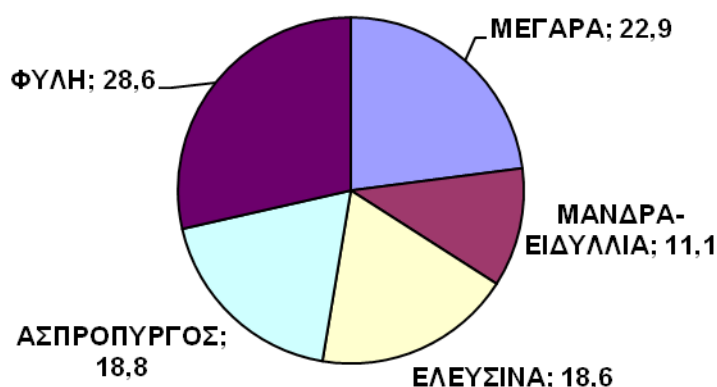
4.1 Πληθυσμιακό και δημογραφικό περιβάλλον

Η Δυτική Αττική έχει μόνιμο πληθυσμό 160.927 ανθρώπων στο σύνολο των 3.828.434 της Περιφέρειας Αττικής, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 4,20% του πληθυσμού της Περιφέρειας. Πολυπληθέστερος Δήμος στη Δυτική Αττική είναι ο Δήμος Φυλής (45965 ή το 28,6% του μόνιμου πληθυσμού της Δυτικής Αττικής) και ακολουθεί ο Δήμος Μεγαρέων (36924 ή το 22,9%), ο Δήμος Ασπροπύργου (30251 ή 18,8%), ο Δήμος Ελευσίνας (29902 ή 18,6%) και ο Δήμος Μάνδρας-Ειδυλλίας (17885 ή 11,1%), όπως εμφανίζεται και στα Διαγράμματα 6 και 7.

Διάγραμμα 6
Μόνιμος Πληθυσμός Δυτικής Αττικής ανά Δήμο
(Στοιχεία απογραφής 2011)

Διάγραμμα 7
Μόνιμος Πληθυσμός Δυτικής Αττικής ανά Δήμο
 (Ποσοστό % σύνολο Δυτικής Αττικής, στοιχεία απογραφής 2011)

Η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού της Δυτικής Αττικής σε σύγκριση με την Περιφέρεια Αττικής αλλά και η σύγκριση μεταξύ των Δήμων της Δυτικής Αττικής, καταδεικνύει μια σειρά στοιχείων που επηρεάζουν τη ζήτηση για κοινωνικές, υγειονομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης και τροφοδοτούν την αξιολόγηση για την χαρτογράφηση των κενών στην παροχή αντίστοιχων υπηρεσιών. Αναλυτικότερα:

- **Η μέση ηλικία του πληθυσμού της Δυτικής Αττικής είναι μικρότερη από αυτή της Περιφέρειας Αττικής**, διαθέτοντας έναν πιο νεανικό πληθυσμό και χαμηλότερους δείκτες δημογραφικής γήρανσης και εξάρτησης (Διάγραμμα 8).
- **Η Δυτική Αττική έχει τον μικρότερο δείκτη γήρανσης** (74,7) συγκριτικά με τις υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες

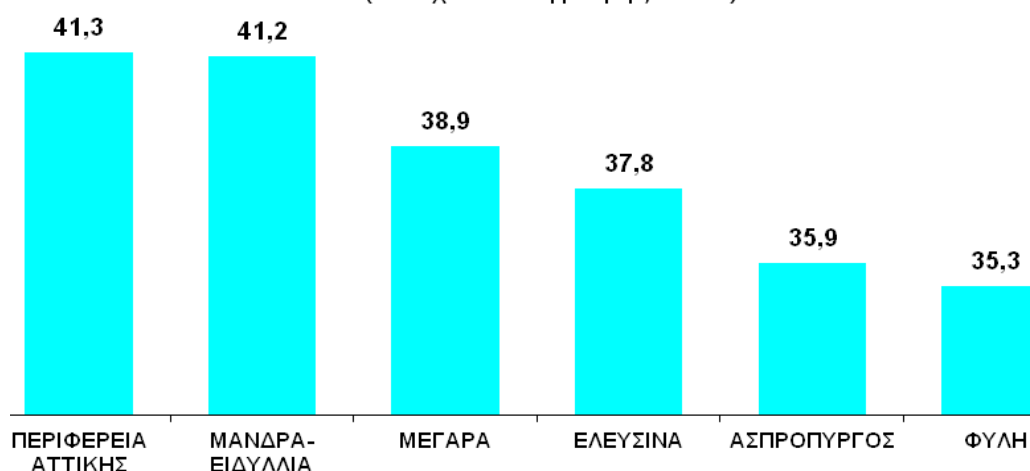
της Αττικής (Πίνακας 8) και τον αντίστοιχο δείκτη στο σύνολο της χώρας.

Πίνακας 8. Ηλικιακή διάρθρωση πληθυσμού Περιφέρειας Αττικής ανά Π.Ε.

Χωρική ενότητα	Ηλικιακή Ομάδα						Δείκτης Γήρανσης
	0-14	%	15-64	%	65+	%	
Π.Ε. Κεντρικού Τομέα Αθηνών	118.895	11,5	718.018	69,7	192.607	18,7	162,0
Π.Ε. Βόρειου Τομέα Αθηνών	85.663	14,5	398.927	67,4	107.090	18,1	125,0
Π.Ε. Δυτικού Τομέα Αθηνών	71.803	14,7	340.113	69,5	77.759	15,9	108,3
Π.Ε. Νότιου Τομέα Αθηνών	72.060	13,6	362.278	68,4	95.488	18,0	132,5
Π.Ε. Ανατολικής Αττικής	83.854	16,7	343.297	68,3	75.197	15,0	89,7
Π.Ε. Δυτικής Αττικής	29.174	18,1	109.969	68,3	21.784	13,5	74,7
Π.Ε. Πειραιώς	60.971	13,6	309.853	69,0	78.173	17,4	128,2
Π.Ε. Νήσων	9.771	13,1	47.678	63,9	17.202	23,0	176,1
Σύνολο Περιφέρειας Αττικής	532.191	13,9	2.630.133	68,7	665.300	17,4	125,0
Σύνολο Χώρας	1.569.089	14,5	7.137.438	66,0	2.108.670	19,5	134,4

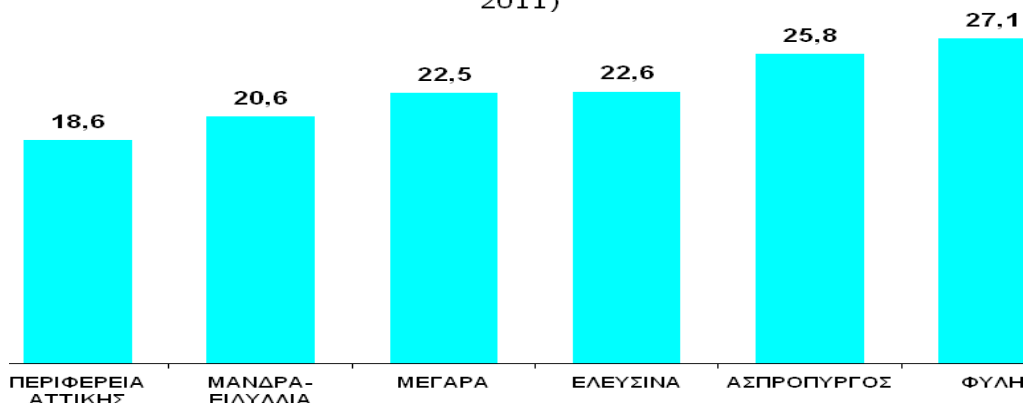
- Εντός της Δυτικής Αττικής, ωστόσο, καταγράφονται αποκλίσεις. **Οι Δήμοι Φυλής, Ασπροπύργου και Ελευσίνας έχουν πιο νεανικούς πληθυσμούς** σε σχέση με τους Δήμους Μεγάρων και Μάνδρας- Ειδυλλίας. Τη μεγαλύτερη μέση ηλικία, σχεδόν ίση με αυτή στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής (41,3 έτη) καταγράφει ο Δήμος Μάνδρας-Ειδυλλίας (41,2). Οι υπόλοιποι τέσσερις Δήμοι έχουν μικρότερη μέση ηλικία: 38,9 στα Μέγαρα, 37,8 στην Ελευσίνα, 35,9 στον Ασπρόπυργο και 35,3 στη Φυλή (βλέπε Διάγραμμα 8).

Διάγραμμα 8
Μέση ηλικία (έτη) στη Περιφέρεια Αττικής
και Δήμους Δυτικής Αττικής
 (στοιχεία απογραφής 2011)

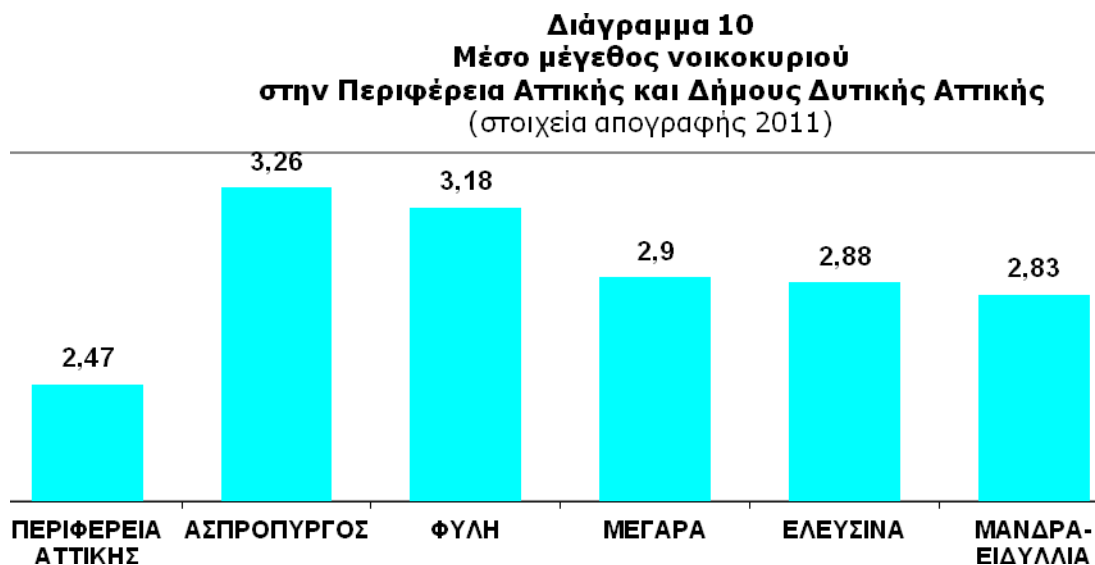

- Όλοι οι Δήμοι της Δυτικής Αττικής διαθέτουν μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού της στην ηλικιακή ομάδα 0-19 ετών συγκριτικά με το σύνολο της Περιφέρειας Αττικής. Το μεγαλύτερο ποσοστό αυτής της ιδιαίτερα ευάλωτης και εξαιρετικά σημαντικής για λόγους κοινωνικής επένδυσης πληθυσμιακής ομάδας, καταγράφεται στο Δήμο Φυλής (27,1%) και ακολουθούν ο Ασπρόπυργος (25,8%), η Ελευσίνα (22,6%), τα Μέγαρα (22,5%) και η Μάνδρα-Ειδυλλία (20,6%) έναντι ποσοστού 18,6% στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής (βλέπε Διάγραμμα 9).

Διάγραμμα 9
Ηλικιακή ομάδα 0-19 ετών (% στο σύνολο) στην Περιφέρεια
Αττικής και Δήμους της Δυτικής Αττικής
 (στοιχεία απογραφής 2011)

- Όλοι οι Δήμοι της Δυτικής Αττικής διαθέτουν μεγαλύτερο μέσο μέγεθος νοικοκυριού συγκριτικά με το σύνολο της Περιφέρειας Αττικής. Με αντίστοιχο μέσο μέγεθος νοικοκυριού το 2,47 στην Περιφέρεια Αττικής, ο Ασπρόπυργος έχει 3,26 και ακολουθούν η Φυλή με 3,18, τα Μέγαρα με 2,9, η Ελευσίνα με 2,88 και η Μάνδρα-Ειδυλλία με 2,83 (βλέπε Διάγραμμα 10).

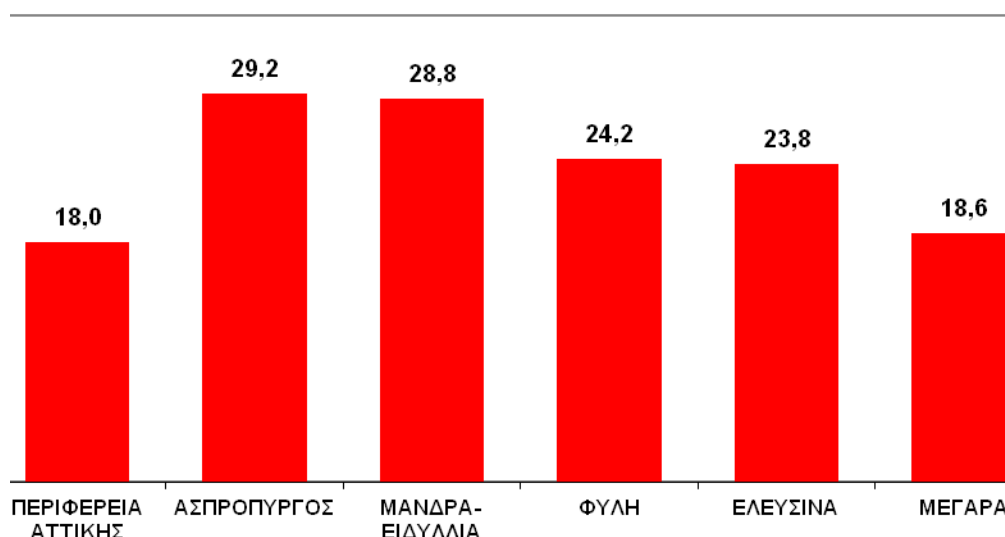

- Η παρουσία αλλοδαπών στην απογραφή του μόνιμου πληθυσμού στη Δυτική Αττική κυμαίνεται κοντά στο ποσοστό που καταγράφεται για το σύνολο της Περιφέρειας Αττικής (10,6%), με εξαίρεση τον Δήμο Φυλής στον οποίο το ποσοστό αλλοδαπών είναι περίπου κατά 50% χαμηλότερο (5,5% μόνιμου πληθυσμού). Στους λοιπούς Δήμους της Δυτικής Αττικής, το μεγαλύτερο ποσοστό αλλοδαπών καταγράφεται στον Ασπρόπυργο (12,3%) και ακολουθεί η Ελευσίνα (11%), τα Μέγαρα (10,1%) και η Μάνδρα- Ειδυλλία (9,3%).

4.2. Ανεργία

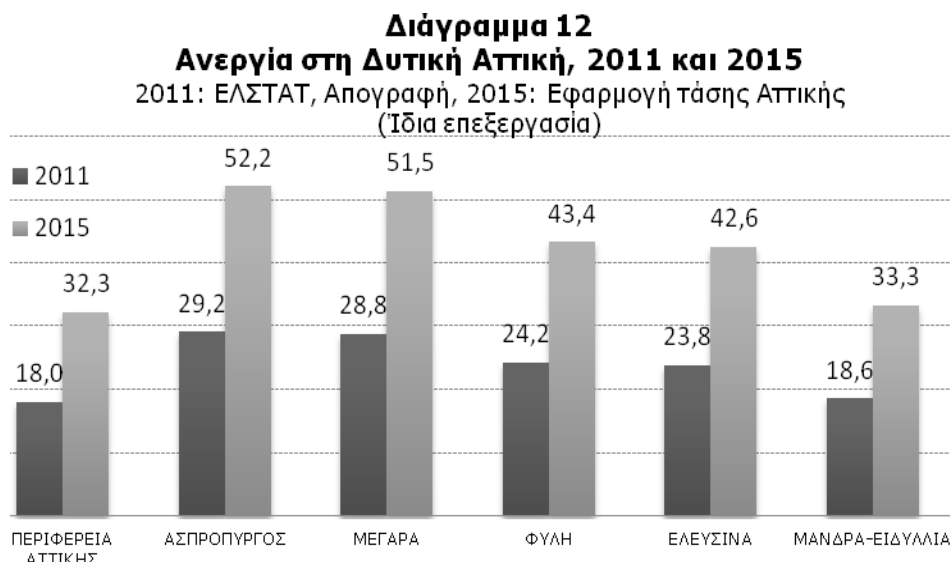
Η Δυτική Αττική έχει έναν αρκετά υψηλότερο δείκτη ανεργίας συγκριτικά με το σύνολο της Περιφέρειας Αττικής (βλέπε Διάγραμμα 11). Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας καταγράφεται στον Ασπρόπυργο (29,2%) και ακολουθούν τα Μέγαρα (28,8%), η Φυλή (24,2%), η Ελευσίνα (23,8%) και η Μάνδρα-Ειδυλλία (18,6%). Τα ποσοστά αυτά αναφέρονται στην απογραφή του 2011, και δεδομένου ότι η οικονομική κρίση και η πολιτική της λιτότητας χτύπησε ασύμμετρα τις πιο φτωχές και οικονομικά υστερούσες περιοχές, η σημερινή κατάσταση στη Δυτική Αττική είναι τραγικά χειρότερη.

Διάγραμμα 11
Ανεργία (%) στην Περιφέρεια Αττικής και Δήμους Δυτικής Αττικής (στοιχεία απογραφής 2011)

Στη βάση ίδιας επεξεργασίας στοιχείων για την εξέλιξη της ανεργίας στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής για την περίοδο 2011-2015, *η ανεργία στη Δυτική Αττική είναι εξαιρετικά υψηλότερη σε*

σχέση με το σύνολο της Αττικής. Το 2015, η ανεργία στους Δήμους Ασπροπύργου, Μεγάρων, Φυλής και Ελευσίνας κυμάνθηκε μεταξύ 40-52%! (βλ. Διάγραμμα 12).

Η εκτίμηση αυτή επιβεβαιώνεται και από σχετική έρευνα του ΕΚΚΕ για τις χωρικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην Αττική. Στο πλαίσιο της έρευνας «Οικονομική τάξη, κοινωνική θέση και κατανάλωση» του ΕΚΚΕ, αναφέρεται ότι *«εκεί που είναι τραγική η ανεργία είναι στην εξωτερική ζώνη, την εργατική όμως, όχι στα Μεσόγεια, αλλά στην Ελευσίνα, στο Μενίδι, Άνω Λιόσια. Εκεί η ανεργία ξεπερνάει το 40%. Έχουμε δηλαδή μια τοπική συγκέντρωση σε φτωχές εργατικές περιοχές έξω από το συγκρότημα (ενν. πρωτεύουσας). Οι παλιές καθιερωμένες, Περιστέρι, Αιγάλεω, έχουν μια πιο ισορροπημένη και πιο μικτή σύνθεση. Στις παλιές βιομηχανικές ζώνες, όπως το Θριάσιο Πεδίο, η Ελευσίνα και στις περιοχές που ήταν πολύ εργατικές και πολύ χαμηλού επιπέδου- Άνω Λιόσια, Μενίδι- περιοχές με πρώην αυθαίρετα, περιοχές που διαμορφώθηκαν ουσιαστικά το '80 και το '90, εκεί το πρόβλημα της ανεργίας είναι μεγάλο»* (Δ. Εμμανουήλ, «Συζήτηση για τις μεταβαλλόμενες γεωγραφίες των πόλεων», 16-4-2014, στο: *Διάλογοι*

Ομάδας Πρωτοβουλίας Πόλη + Κρίση, <http://gkafkala.webpages.auth.gr/site/wp-content/uploads/2014/10/ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΜΕ-ΤΟΝ-ΔΗΜΗΤΡΗ-ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ1.pdf>).

4.3. Άνθρωποι ευρισκόμενοι σε συνθήκες οικονομικής αδυναμίας

Σύμφωνα με στοιχεία που έχουν αντληθεί από τους Δήμους της Δυτικής Αττικής στο πλαίσιο του προγράμματος ΤΕΒΑ (Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Υλικής Βοήθειας), καταγράφεται μια εξαιρετικά δυσχερής κοινωνική κατάσταση με σημαντικό τμήμα του πληθυσμού στα όρια της εισοδηματικής φτώχειας (Βλ. Πίνακας 9). Οι συνολικά ωφελούμενοι από κοινωνικές και προνοιακές υπηρεσίες και παροχές από τους πέντε Δήμους της Περιφερειακής Ενότητας ανέρχονται σε **21.184** άτομα ή στο **15,0%** του νόμιμου πληθυσμού της Π.Ε. με το μεγαλύτερο αριθμό ωφελούμενων στο Δήμο Φυλής (8096 άτομα).

**Πίνακας 9. Ωφελούμενοι από Κοινωνικές και Προνοιακές Υπηρεσίες και Παροχές
στην Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής
Περιφερειακή Ενότητα ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ**

Περιφερειακή Ενότητα ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ									
Περιφέρεια ΑΤΤΙΚΗΣ									
Φτωχά νοικοκυριά που διαβιούν σε καθεστώς φτώχειας, ή ακραίας φτώχειας ή κινδύνου φτώχειας, Νοικοκυριά με παιδιά, και ιδιαίτερώς τα μονογονεϊκά και τρίτεκνα/πολύτεκνα, νοικοκυριά, τα οποία πλήττονται περισσότερο από συνθήκες αποστέρησης, Πολυμελείς Οικογένειες									Άστεγοι
Δήμοι (Χωρικές Ενότητες αναφοράς στην Π.Ε.)	Πλήθος Νοικοκυριών	Επιλέξιμα Μέλη Νοικοκυριών				Σύνολο Μελών Νοικοκυριών	ΑΜΕΑ (επί του συνόλου των μελών των νοικοκυριών)	Μέλη Περιθωριοποιημένων Κοινοτήτων (επί του συνόλου των μελών των νοικοκυριών)	
		Γονείς	Ανήλικα Παιδιά	Και εξ αυτών παιδιά ηλικίας 0-6 ετών	Λοιπά Μέλη του Νοικοκυριού				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=2+3+5	(7)	(8)	(9)
ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	412	516	272	84	308	1.096	30	0	5
ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ	750	1500	1200	250	900	3.600	80	0	9
ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ - ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ	880	1400	850	210	1575	3.825	40	200	110
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ	475	1.384	769	190	390	2.543	140	200	13
ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ	3.061	4.978	3.957	879	1.185	10.120	437	2.030	120
ΣΥΝΟΛΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5.578	9.778	7.048	1.613	4.358	21.184	727	2430	257

Πηγή: Κοινωνική Σύμπραξη Δυτικής Αττικής/ ΤΕΒΑ (Φεβρουάριος 2015)

Τα οριστικά αποτελέσματα για τους δικαιούχους του ΤΕΒΑ στη Δυτική Αττική επιβεβαιώνουν την εξαιρετικά δύσκολη κοινωνικο-οικονομική κατάσταση στις εν λόγω περιοχές με συγκέντρωση πληθυσμών που πλήττονται από ακραία φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό με χωρικής συγκέντρωση στους Δήμους Φυλής, Ασπροπύργου και Μεγαρέων (βλ. Πίνακας 3).

Πίνακας 10: Ωφελοούμενοι (πλήθος μελών) και απορριφθέντες στην Κοινωνική Σύμπραξη Δυτικής Αττικής

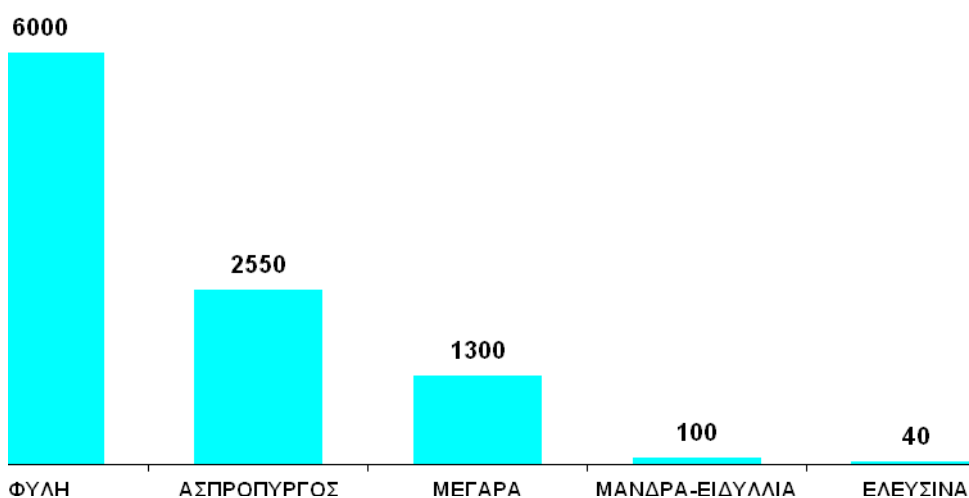
ΕΤΑΙΡΟΣ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ (ΠΛΗΘΟΣ ΜΕΛΩΝ)	ΑΠΟΡΡΙΦΘΕΝΤΕΣ
ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ	4504	812
ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ	2713	574
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ	2379	269
ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΦΥΛΗΣ	645	292
ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	634	152
ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ- ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ	532	103
Π.Ε. ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	305	96
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΙΛΙΟΥ	230	106
ΣΥΝΟΛΟ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ	11942	2404

4.4. Περιθωριοποιημένες κοινότητες Ρομά

Στη Δυτική Αττική διαβιούν πολυάριθμες κοινότητες των Ρομά, η αριθμητική όμως εκτίμηση αυτών ποικίλλει μεταξύ διαφόρων δημοσιεύσεων και πηγών με σαφή τάση υποεκτίμησης. Σύμφωνα με το Πλαίσιο Εθνικής Στρατηγικής για τους Ρομά, 2012-2020 (στοιχεία 1998 και 2008), ο συνολικός αριθμός των Ρομά (εδραιωποιημένων και εποχικών) στη Δυτική Αττική είναι 2942 άτομα, εκ των οποίων 773 εδραιωποιημένοι και 2169 εποχικοί.

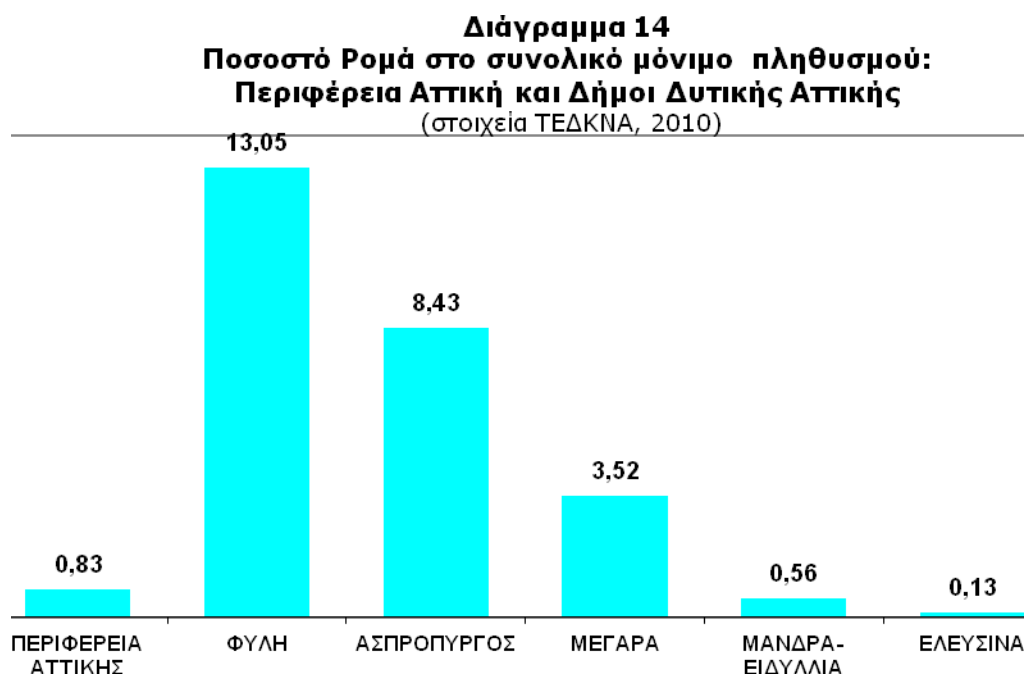
Ωστόσο, η μελέτη της ΤΕΔΚΝΑ (2010) για την εξεύρεση χώρων στην Αττική για τη μετεγκατάσταση των Ρομά από την περιοχή του Ελαιώνα προσφέρει μια πιο πραγματική εκτίμηση του αριθμού των Ρομά στη Δυτική Αττική. Σύμφωνα με αυτή την έρευνα, **οι Ρομά ανέρχονται συνολικά στη Δυτική Αττική περίπου στις 10.000**, εκ των οποίων οι 750 διαμένουν σε καταυλισμούς στον Ασπρόπυργο (βλέπε Διάγραμμα 13). Ο μεγαλύτερος αριθμός Ρομά διαβιώνει στη Φυλή (6000 άτομα), και ακολουθεί ο Ασπρόπυργος (2550), τα Μέγαρα (1800), η Μάνδρα-Ειδυλλία (100) και η Ελευσίνα (40).

Διάγραμμα 13
Πληθυσμός Ρομά στους Δήμους της Δυτικής Αττικής
(στοιχεία ΤΕΔΚΝΑ, 2010)

Ενώ στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής, οι Ρομά αντιπροσωπεύουν το 0,83% του μόνιμου πληθυσμού (επεξεργασία στοιχείων μελέτης ΤΕΔΚΝΑ), το αντίστοιχο ποσοστό στο Δήμο Φυλής είναι 13,05% (βλέπε Διάγραμμα 14) και ακολουθούν ο Ασπρόπυργος (8,43%), τα

Μέγαρα (3,52%), η Μάνδρα-Ειδυλλία (0,56%) και η Ελευσίνα (0,13%).

Είναι αξιοσημείωτο ότι ακόμα και τα στοιχεία της ΤΕΔΚΝΑ θεωρούνται από τους τοπικούς φορείς κατώτερα των πραγματικών δεδομένης της δυσχέρειας καταγραφής των συγκεκριμένων πληθυσμών και της ύπαρξης μεγάλου τμήματος που εποχιακά διαβιούν στην περιοχή της Δυτικής Αττικής. Στη βάση εκτιμήσεων των ίδιων των Δήμων και της εκτίμησης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το συνολικό πληθυσμό Ρομά στην Ελλάδα, προκύπτει η αδρή τελική εκτίμηση περί ύπαρξης ενός συνολικού πληθυσμού **25.000-30.000 Ρομά** που διαβιώνει, μόνιμα ή κατά περιόδους, στη Δυτική Αττική.

4.5. Παλιννοστούντες ομογενείς

Η Δυτική Αττική αποτέλεσε την τρίτη κατά σειρά περιοχή της χώρας με το μεγαλύτερο αριθμό εγκατάστασης ομογενών από τις χώρες της πρώην ΕΣΔΔ την περίοδο 1989-2000, μετά την Θεσσαλονίκη και την Αθήνα (Πηγή: Γ.Γ. Παλιννοστούντων Ομογενών: 2002), ο δε Ασπρόπυργος είναι ο τρίτος σε όλη την Ελλάδα πολυπληθέστερος Δήμος σε ομογενείς (μετά τη Θεσσαλονίκη και τις Αχαρνές). Σημαντικές πληθυσμιακές συγκεντρώσεις παλιννοστούντων ομογενών υπάρχουν, επίσης, στην Ελευσίνα και στα Άνω Λιόσια (βλ. και Πίνακας 11).

Πίνακας 11. Παλιννοστούντες ομογενείς στη Δυτική Αττική

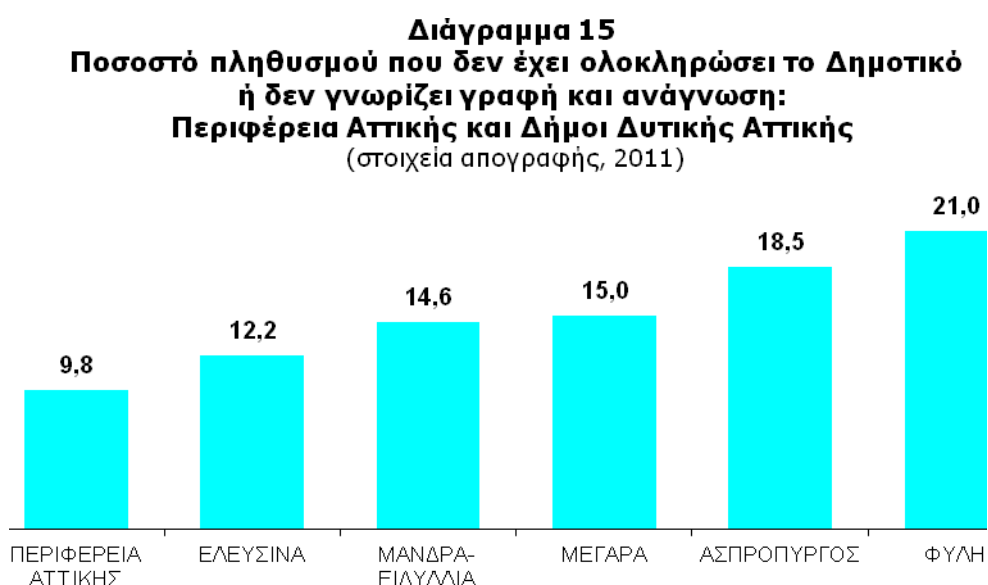
ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	% ΣΥΝΟΛΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ
ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ	12876	6335	6541	46,1%
ΜΑΓΟΥΛΑ	636	302	334	15,6%
ΕΛΕΥΣΙΝΑ	2178	1067	1111	8,4%
Α. ΛΙΟΣΙΑ	1307	634	673	5%
ΜΑΝΔΡΑ	365	162	203	
ΖΕΦΥΡΙ	82	43	39	
Μ. ΠΕΥΚΟ	17	8	9	
ΑΛΛΟΙ ΔΗΜΟΙ	75	39	36	
ΣΥΝΟΛΟ	17536	8590	8946	11,6%

Πηγή: Στοιχεία απογραφής 2001

Οι παλιννοστούντες ομογενείς, ιδιαίτερα στη Δυτική Αττική, τείνουν να συγκεντρώνονται σε περιοχές με έντονα οικιστικά προβλήματα, γεγονός που ευνοεί τη χωρική γκετοποίηση και αντιμετωπίζουν προβλήματα ομαλής ένταξης στη σχολική και κοινωνική ζωή, εργασιακής αποκατάστασης και ξενοφοβίας/ ρατσισμού.

4.6. Αναλφάβητοι

Η Δυτική Αττική χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό αναλφαβητισμού (οργανικού και λειτουργικού) συγκριτικά με το σύνολο της Αττικής. Επίσης, εντός της Δυτικής Αττικής, καταγράφονται πολύ μεγάλες διαφοροποιήσεις μεταξύ των Δήμων. Σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας απογραφής (βλ. Διάγραμμα 15), το ποσοστό του πληθυσμού που δεν γνωρίζει γραφή ή ανάγνωση και δεν έχει ολοκληρώσει το Δημοτικό, ανέρχεται στο 21% του πληθυσμού στο Δήμο Φυλής και ακολουθεί ο Δήμος Ασπροπύργου με 18,5% και ο Δήμος Μεγάρων με 15%.

Ο οργανικός και λειτουργικός αναλφαβητισμός στη Δυτική Αττική αφορά κυρίως τις γυναίκες και τις περιθωριοποιημένες κοινότητες (τσιγγάνοι/Ρομά, παλιννοστούντες ομογενείς, λοιπά κοινωνικο-οικονομικά στρώματα σε συνθήκες υψηλής επισφάλειας).

Η έμφυλη διάσταση του φαινομένου του αναλφαβητισμού, ιδιαίτερα στη Δυτική Αττική, αποτυπώνεται χαρακτηριστικά στα στοιχεία της τελευταίας απογραφής (βλ. Διάγραμμα 16). Ποσοστό 25,2% των γυναικών στη Δυτική Αττική δεν γνωρίζουν

γραφή/ανάγνωση ή/και δεν έχουν ολοκληρώσει το Δημοτικό κατέχοντας την υψηλότερη σχετική θέση στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής και με σημαντική διαφορά από την δεύτερη υψηλότερη σε ποσοστό Περιφερειακή Ενότητα (Νήσοι με 20,6%).

Η **περιθωριοποιημένη κοινότητα των τσιγγάνων/ Ρομά** εμφανίζει σε όλες τις διαθέσιμες κοινωνικές έρευνες εξαιρετικά υψηλό βαθμό οργανικού και λειτουργικού αναλφαβητισμού. Σύμφωνα με τα στοιχεία έρευνας του 2006 για την περιοχή της Αττικής, φαίνεται ότι **το 63% του πληθυσμού Ρομά δεν γνωρίζει ανάγνωση/γραφή ή/και δεν έχει ολοκληρώσει το Δημοτικό** (Αναπτυξιακή Σύμπραξη Equal 'ΔΙΚΑΔΙ-ROM').

Συγκριτική έρευνα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA, 2014) σε έντεκα κράτη μέλη της ΕΕ καταδεικνύει ότι **στην Ελλάδα, το 52% των Ρομά ηλικίας 16 και άνω φαίνεται να είναι αναλφάβητο**. Το ποσοστό αυτό είναι το

υψηλότερο μεταξύ των κρατών που περιλαμβάνονται στην έρευνα (Βουλγαρία, Τσεχία, Ισπανία, Γαλλία, Ουγγαρία, Ιταλία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία) και με μεγάλη διαφορά από το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό αναλφαβητισμού (35%) που εμφανίζεται στην Πορτογαλία. Το πλέον ανησυχητικό εύρημα στην περίπτωση της Ελλάδας είναι το εξαιρετικά υψηλό ποσοστό αναλφαβητισμού στους τσιγγάνους/ Ρομά ηλικίας 16-24 ετών που αγγίζει το 35%, υψηλότερο συγκριτικά με τις άλλες χώρες της έρευνας αλλά και με αξιοσημείωτη διαφορά σε σχέση με το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό (22%) που εμφανίζεται στη Ρουμανία.

5. Τοπικός Μηχανισμός Στήριξης της Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας στη Δυτική Αττική

Η διάχυση, αναγνώριση και υποστήριξη της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αττική δεν μπορεί παρά να λάβει υπόψη την υφιστάμενη κατάσταση της άτυπης και τυπικής κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στην περιοχή σε συνδυασμό με την υφιστάμενη κοινωνική και οικονομική κατάσταση. Ιδιαίτερα ο υψηλός βαθμός οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής περιθωριοποίησης και αποκλεισμού ευάλωτων κοινωνικών ομάδων καθιστά αναγκαία την ύπαρξη μιας δομής στήριξης της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αττική.

Προς τούτο συνηγορεί και η διαθέσιμη έρευνα και αξιολόγηση για τη λειτουργία προηγούμενων προσπαθειών στήριξης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας σύμφωνα με τα οποία οι περιθωριοποιημένες κοινότητες και οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες συναντούν ανυπέρβλητα εμπόδια τόσο στην πρόσβαση σε αναγκαίες πληροφορίες και στηρίξεις όσο και στην αναγκαία υποστήριξη για τη λειτουργία των κοινωνικών συνεταιρισμών που συμμετέχουν.

Επιπρόσθετα, η δημιουργία κοινωνικής καινοτομίας για την αντιμετώπιση των τοπικών αναγκών δεν μπορεί να στηρίζεται σε κάποιον «εκ των άνω καινοτόμο» αλλά στις ίδιες τις τοπικές κοινότητες και κοινωνικές ομάδες. Ως εκ τούτου, οι ίδιες οι ευάλωτες ομάδες και οι περιθωριοποιημένες κοινότητες πρέπει να αυτό-οργανωθούν και να ενταχθούν σε δίκτυα για τη διαμοίραση πληροφοριών, το σχηματισμό νέων ομάδων και την συνένωση δυνάμεων με άλλες τοπικές ομάδες (βλ. και Ziegler et.al., 2016).

Η εμπειρία από τις δραστηριότητες στο πλαίσιο του Εθνικού Θεματικού Δικτύου στον Τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας όπου δημιουργήθηκαν αναπτυξιακές συμπράξεις για την προώθηση και στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας (Equal, 2005a) πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή μηχανισμών στήριξης της ΚΑΛΟ την τρέχουσα περίοδο. Ειδικότερα, τονίζεται η ανάγκη υποστήριξης και συμβουλευτικής στην καθημερινή λειτουργία των φορέων ΚΑΛΟ που προϋποθέτει εξειδικευμένες Δομές/ Υπηρεσίες. Οι Δομές αυτές πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να προωθούν τα ζητήματα ΚΑΛΟ, να παρακολουθούν και να στηρίζουν τις υφιστάμενες κοινωνικές επιχειρήσεις και να στηρίζουν τη δημιουργία νέων κοινωνικών επιχειρήσεων με πρόνοια για κάλυψη των αναγκών σε τοπικό επίπεδο (Equal, 2005a, 10).

Απαιτείται λοιπόν μια χωρικά εξειδικευμένη προσέγγιση της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αττική που θα περιλαμβάνει συγκεκριμένη διάγνωση των αναγκών και χαρτογράφηση των δυνατοτήτων ανάπτυξής της. Στη βάση αυτής της τεκμηρίωσης, ***απαιτείται η ίδρυση και λειτουργία ενός Τοπικού Μηχανισμού Στήριξης της ΚΑΛΟ*** που θα παρέχει ένα σύνολο υπηρεσιών ή μέρος αυτών (βλ. Πλαίσιο 1), αντίστοιχο με αυτό που προβλέπεται για τον Περιφερειακό Μηχανισμό Υποστήριξης των ΚΟΙΝΣΕΠ (Υπουργείο Εργασίας, 2013) και θα στηρίξει ένα

Τοπικό Σχέδιο Δράσης για την ανάπτυξη της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αττική.

ΠΛΑΙΣΙΟ 1.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΚΑΛΟ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ

- Πληροφόρηση, κινητοποίηση, υποστήριξη για δημιουργία και ανάπτυξη σχημάτων ΚΑΛΟ,
- Συμβουλευτική στην κοινωνική επιχειρηματικότητα, εκπαίδευση και κατάρτιση, υπηρεσίες θερμοκοιτίδας που θα προσφέρουν κοινή επιχειρηματική έδρα, διοικητική και λογιστική υποστήριξη
- Ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και προϊόντων συμπεριλαμβανομένων εκπαιδευτικών πακέτων επιχειρηματικής τεχνογνωσίας τα οποία θα παρέχονται σε υποψήφιους κοινωνικούς επιχειρηματίες και προσέλκυση διαφόρων κατηγοριών αποκλεισμένων ή κοινωνικά ευάλωτων ομάδων,
- Οργάνωση και λειτουργία forum επικοινωνίας και ανταλλαγής καλών πρακτικών,
- Δικτύωση των φορέων ΚΑΛΟ σε τοπικό επίπεδο,
- Διασύνδεση και δικτύωση με ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα καθώς επίσης και με τοπικούς αναπτυξιακούς φορείς, και
- Παροχή υποστήριξης, εργαλείων και εκπαίδευσης σε τομείς όπως η οργάνωση και διοίκηση φορέων ΚΑΛΟ, επιχειρηματικά σχέδια, πρόσβαση σε δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμούς, πηγές χρηματοδότησης, ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα.

Η χωροθέτηση της Δομής/ Τοπικού Μηχανισμού Στήριξης της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αττική οφείλει να λάβει σοβαρά υπόψη τις γεωγραφικές και συγκοινωνιακές συνθήκες έτσι ώστε να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή πολιτών από κάθε περιοχή της Δυτικής Αττικής (χωρική προσπελασιμότητα και δικαιοσύνη). Ως εκ τούτου, **Ασπρόπυργος και Ελευσίνα** προτείνονται ως καταλληλότερες περιοχές για τη φιλοξενία μιας τέτοιας δομής (βλ. και Πίνακα 12).

Το Τοπικό Σχέδιο Δράσης για την ανάπτυξη της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αττική μπορεί να στηριχθεί στις καλές πρακτικές (εγχώριες και ευρωπαϊκές), τις εμπειρίες από την εφαρμογή των δράσεων στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Equal στη χώρα μας και λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές στρατηγικές της Αττικής τόσο για την κοινωνική ένταξη και την αντιμετώπιση της φτώχειας (*πεδίο κοινωνικής ανασυγκρότησης*) όσο και την έξυπνη εξειδίκευση (*πεδίο παραγωγικής ανασυγκρότησης*).

Ένα τέτοιο **Σχέδιο Δράσης** μπορεί να περιλαμβάνει τους ακόλουθους άξονες παρέμβασης και επιμέρους δράσεις:

ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 1:

ΔΙΑΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΛΟ

ΔΡΑΣΗ 1.1. ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ/ ΔΙΑΧΥΣΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΛΟ

(«Τι δουλεύει και τι δεν δουλεύει»)

ΔΡΑΣΗ 1.2. ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΛΟ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ

(«Ποσοτικές και ποιοτικές διαστάσεις της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αττική»)

ΔΡΑΣΗ 1.3. ΧΑΡΤΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΚΑΛΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

(«Κοινό όραμα, ευκαιρίες και δυνατότητες της ΚΑΛΟ στην τοπική κοινωνία και οικονομία»)

ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 2:

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΛΟ

ΔΡΑΣΗ 2.1. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΕΝΟΣ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ, ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΚΑΙ ΕΥΕΛΙΚΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

(«Δικτύωση – Ανοιχτός συντονισμός- Συμμετοχή φορέων ΚΑΛΟ στο σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των περιφερειακών και τοπικών πολιτικών»)

ΔΡΑΣΗ 2.2. ΠΡΩΘΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΣΥΜΜΑΧΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥ-ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΟΤΗΤΑΣ

(«Κανένας δεν μπορεί από μόνος του να αντιμετωπίσει την πολυπλοκότητα και τις προκλήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης- Στρατηγική συμμαχία τοπικών δημόσιων φορέων, ΚΑΛΟ και ιδιωτικού τομέα»)

ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 3:

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ

ΔΡΑΣΗ 3.1. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΛΟ

(«Κατανόηση των δομών, τάσεων και σεναρίων που επηρεάζουν την τοπική ανάπτυξη- ανάλυση επίπτωσης πολιτικών- ενσωμάτωση της δυναμικής της ΚΑΛΟ»)

ΔΡΑΣΗ 3.2. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ

(«Δημιουργία του αναγκαίου πολιτισμικού-κοινωνικού και οικονομικού χώρου/ ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ΚΑΛΟ- ενίσχυση δεξιοτήτων για την κοινωνική καινοτομία, την κοινωνική επιχειρηματικότητα, την διοίκηση και διαχείριση κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων και άλλων φορέων ΚΑΛΟ)

ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ 4:

ΜΕΤΡΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΔΡΑΣΗ 4.1. ΒΕΛΤΙΩΣΗ/ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

(«Στήριξη υφιστάμενου κοινωνικού κεφαλαίου, προώθηση κλίματος ευνοϊκού για κοινωνική αλληλεπίδραση, επενδύσεις στο κοινωνικό κεφάλαιο μέσω της κατάρτισης και οικοδόμησης ικανοτήτων στους τοπικούς οργανισμούς/οργανώσεις, στήριξη της πρόσβασης σε χρηματοδοτήσεις»)

ΔΡΑΣΗ 4.2. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

(«Ενίσχυση και στήριξη των διεργασιών δημιουργίας καινοτομιών σε κοινωνικό και θεσμικό επίπεδο, συνεργασία με τους φορείς για την από κοινού αναζήτηση λύσεων, συνεργασία οριζόντια με όλους τους φορείς της Δυτικής Αττικής, συνεργασία με τις πλέον ευάλωτες και περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες»)

ΠΙΝΑΚΑΣ 12
ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ (ΧΛΜ)* ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ (' ΙΧ)*
ΔΗΜΩΝ/ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΕΥΣΙΝΑ
(ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΤΟΠΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΔΟΜΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ & ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ)

ΔΗΜΟΙ/ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΕΛΕΥΣΙΝΑ	
	ΑΠΟΣΤΑΣΗ	ΧΡΟΝΟΣ
ΕΛΕΥΣΙΝΑ	-	-
ΜΕΓΑΡΑ	30,6**	31
ΝΕΑ ΠΕΡΑΜΟΣ	16,2**	16
ΜΑΝΔΡΑ	7,0	11
ΒΙΛΙΑ	33,7	38
ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ	21	21
ΖΕΦΥΡΙ	21,1	21
ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ	5,8	11

*Η απόσταση αφορά την συντομότερη διαδρομή μεταξύ των δυο σημείων, όπως εμφανίζεται στη χρήση εύρεσης οδηγίων της google maps (<https://www.google.gr/maps>).

**Μέσω Ολυμπίας Οδού.

Σημείωση:

Τα Μέγαρα, τα Βίλια, τα Άνω Λιόσια και ο Ασπρόπυργος έχουν άμεση πρόσβαση στην Ελευσίνα είτε μέσω αστικών λεωφορειακών γραμμών ΟΑΣΑ είτε μέσω γραμμών ΚΤΕΛ (Μέγαρα, Βίλια).

Βιβλιογραφία- Πηγές στοιχείων

CIRIEC (2006), *Manual for drawing up the satellite accounts of companies in the social economy: cooperatives and mutual societies*, CIRIEC: Belgium

Equal (2005α), *Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Κοινωνικής Οικονομίας. Προτάσεις Πολιτικής*, Σεπτέμβριος 2005

Equal (2005β), *Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Κοινωνικής Οικονομίας. Οδηγός Ίδρυσης και Λειτουργίας Κοινωνικών Επιχειρήσεων*, Σεπτέμβριος 2005

GECES (2016), *Social enterprises and the social economy going forward. A call for action from the Commission Expert Group on Social Entrepreneurship*, DG for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs

Hewitt, P. (2002), *Social enterprise. A strategy for success*, London: Department of Trade and Industry (www.dit.gov.uk).

ILO (2014), *The social and solidarity economy*, ILO: Geneva

Galera, G., Salvatori, G. (2015), *Public policy in the social and solidarity economy: Towards a favourable environment*, ITC ILO: Turin

Lamiceli, P. (2006), *Strengthening the development of social entrepreneurship. Comparing international experience*, Paris: AVISE

Noya, A. (2014), "Social economy and social entrepreneurship", *The Reader*, 165-183

OECD (1999), *Social Enterprises*, OECD :Paris.

OECD (2006), *The social enterprise sector: A conceptual framework*,

OECD and LEED seminar on reviewing the OECD experience in the social enterprise sector, Italy: Trento , 15–18 November 2006.

OECD (2007), *Social economy : Building inclusive economies*, OECD :Paris.

OECD (2013), *Job creation through the social economy and social entrepreneurship*, OECD :Paris.

Ziegler, R., Molnar, G., Chiappero-Martinetti E, Von Jacobi, N. (2016), *Creating (economic) space for social innovation, CRESSI Working Papers* No. 31/2016

Βλαστός, Σ. Γ. (2002). *Αστικά Σωματεία, Συνδικαλιστικές και Εργοδοτικές Οργανώσεις, Συνεταιρισμοί*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλα/Δίκαιο και Οικονομία.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ (2015), *Αξιολόγηση/ ιεράρχηση αναγκών σίτισης σε Δήμους της Δυτικής Αττικής και σχετικές κοινωνικές δομές τους στο πλαίσιο του προγράμματος επισιτιστικής στήριξης της Περιφέρειας Αττικής*, ΠΕΔΑ: Ελευσίνα

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ (2015), *Δυτική Αττική 2020+ Σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού*, ΠΕΔΑ: Ελευσίνα

ΕΚΚΕ (2007), «Μελέτη του θεσμικού και νομικού πλαισίου του τομέα της Κοινωνικής- Αλληλέγγυας Οικονομίας», Παραδοτέο/ Α.Σ. ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ

ΕΛΣΤΑΤ: Απογραφή Πληθυσμού 2011

<http://www.statistics.gr/el/2011-census-pop-hous>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011), Πρωτοβουλία για την κοινωνική επιχειρηματικότητα, *Ανακοίνωση*, COM (2011) 682

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2013), Κοινωνική οικονομία και κοινωνική επιχειρηματικότητα, Οδηγός για την Κοινωνική Ευρώπη, Τεύχος 4, ΕΕ/ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Κοινωνικής Ένταξης

Καβουλάκος, Κ-Ι., Γρίτζας, Γ. (2015), *Εναλλακτικοί Οικονομικοί και Πολιτικοί Χώροι*, ΣΕΑΒ: Αθήνα

Κλήμης, Α. Ν. (1985). *Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα*. Τόμος 1. Αθήνα: Εκδόσεις Πιτσιλός.

Μπουρίκος Δ. (2013), «Κοινωνική αλληλεγγύη στην Ελλάδα της κρίσης: Νέο κύμα ανάδυσης της κοινωνίας πολιτών ή εμπέδωση της κατακερματισμένης κοινωνικής ιδιότητας του πολίτη;», *Ερευνητικό Κείμενο Νο.3*, ΕΛΙΑΜΕΠ/ Παρατηρητήριο για την Κρίση

ΟΚΕ (2013), «Η κοινωνική οικονομία και η κοινωνική επιχειρηματικότητα», *Γνώμη* 285/26-2-2013

Παπαγεωργίου, Κ. Λ. (2004), *Βιώσιμη Συνεταιριστική Οικονομία. Θεωρία και Πρακτική*, Αθήνα: Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ (2015), *Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Αντιμετώπιση της Φτώχειας*, ΠΑΤΤ: Αθήνα

http://www.pepattikis.gr/wp-content/uploads/2016/02/ΠΕΣΚΕ_ΑΤΤΙΚΗΣ_v1.3.pdf

Στασινοπούλου, Ο. (2002), *Από το κράτος πρόνοιας στο «νέο» προνοιακό πλουραλισμό*, Gutenberg: Αθήνα

Συμβούλιο της ΕΕ (2015), *Η προαγωγή της κοινωνικής οικονομίας ως βασικού μοχλού οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στην Ευρώπη, Συμπεράσματα του Συμβουλίου*, Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2015

Σωτηρόπουλος, Δ., *Εννοιολογικές διευκρινήσεις για την Κοινωνία Πολιτών, Κοινωνία των Πολιτών*, 5.

Υπουργείο Εργασίας (2013), *Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας*, Υπ. Εργασίας: Αθήνα

Τζωρτζάκης, Θ. (1973), *Συνεταιριστική Οικονομία*, Αθήνα.

Χρυσάκης Μ. (επιστημονικά υπεύθυνος), Ζιώμας Δ., Καραμητσοπούλου Ντ., Χατζαντώνης Δ., (2002), *Προοπτικές απασχόλησης στον τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας*, Αθήνα: Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, Έρευνα ΕΚΚΕ.

Φότεφ. Γ. (1995), *Κοινωνία των πολιτών*, Αθήνα: Φιλίστωρ.